Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 12 АВГУСТ, 1980 ШУ. ● № 96 (6229). ● Мах 2 капик.

Пятилетка кхоачашъяьр

Деим дика производственни толамаш а доахаш, яхь хаддаза хьалха латташ хиларца Нохч-ГIалгIай гlишлоошъяран управлене СМУ-7 дика йовзаш чlоагlа ловрзlеши а кегирхlой хьехамча, йоккха опыт йола гlишлойо И. Богаев керте латтача бетонщикий бригада. Цу коллективе дукха ба шоай дехараш массеза а цlанен дизза кхоачашдаш бола бетонщикаш. Цар цlераш йовзача хана эгара хьалхарчарца бригадиро цlи йоаккх бетонщица, коммунистически къахьегама ударника Цураева Минтай. Цхьаккха тайпе дакъа гlалат доацаш, тlехдика кхоачашбу цо шийна тlаьдилла моллагlбола болх. Цхьанена смена дlахийтац шийна норма 130 — 140 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа пхе шера план кхоачашъяраш эгара хьалхарчарца рапорт делар Минтас.

СУРТА ТlА: бетонщик М. Цураева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совете, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас, 1979—1980 шерий lан замалахьа хьайбай продукташ дукхагlа яхари кийчъяри духьа союзнии автономнии республикаша, крайша, областаша, автономни округаша, районаша, колхозий, совхозий, боахамий юкъарчен кхычен юртбоахама предприятей коллективаша лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогашка а хьежа, яхье котъьлниргаш а лаьрхlа, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамоташ синай

Нохч-ГlалгIай АССР-е гlолла

Ачхой-Мартановски района, Назрановски района,

«ГЕХИНСКИЙ» СОВХОЗА, Урус-Мартановски район.

«ШЕЛКОВСКИЙ» ЯХАЧА ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛЕМЕННОЙ ЗАВОДА, Шелковской район.

«ЮБИЛЕЙНЫЙ» СОВХОЗ - ЗАВОДА, Грозненски район.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обком, Нохч-ГlалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф ВЛКСМ обком хьажий 1980 шера ворхl бетта хьайбай продукташ яхара а кийчъяра а лелаьча социалистически яхьаи профессогlе дикагlавр аза цlи яккхара гlоьча лелаьча яхьаи итогашка.

Социалистически яхье котъьлниарг а лаьрхlа республикански газеташ тlа чlоагlдаьча Сийлен Улга тlа яьхай:

Районаш:

НАЗРАНОВСКИ,
социалистически яхье хьалхара моттиг хьоьжаь;
ВЕДЕНСКИ,
социалистически яхье шоллагlа моттиг хьожаь.

Боахамаш:

Грозненски района **«Кулариноский»** совхоз;
Назрановски района **«40 лет Октября»** совхоз;
Шелковской района **«Путь к коммунизму»** колхоз;
Грозненски района **Старо-Юртовски олхазарий фабрика.**

Фермаши, бригадаши:

Шелковской района **«Путь к коммунизму»** яхача колхоза шурий ферма;

Урус-Мартановски района **«Гехинский»** совхоза № 1 йола шурий ферма;

Назрановски района **«Экажевский»** совхоза шурий ферма;

Грозненски района **«Гикаловское»** ОПХ шурий ферма;

Грозненски района **«Горячеисточненский»** хьакхий ферма;

Грозненски района **«Юбилейный»** совхоза шурий ферма;

Грозненски района **«Кулариноский»** совхоза № 1 йола шурий ферма;

Ножай-Юртовски района **Гагарина цlерагlча** колхоза хьайбаш кхоабе ферма;

Наурски района **Ленина цlерагlча** колхоза жа lуй бригада (вохкхагlвола жа lу Хамидов З.)

Производстве хьалхалаттараш:

шоай отраслегlа эгтара лаккхагlа хьоккхамаш дехке, Царна хьожаьй КПСС обкома, Нохч-ГlалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела вымпел:

Кадыпова З. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Хажбикмадова З. — Грозненски района «Юбилейный» совхоза доярка;

Гайсумова Я. — Шалински района «Московский» совхоза доярка;

Дакашева М. — Веденски района Орджоникидзе цlерагlча колхоза доярка;

Долгатов И. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза деттача доахан божа lу;

Хасиев Д. — Шалински района «Московский» совхоза божа lу;

Арсанов А. — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза lаьсий лелавдар;

Глушакова Б. — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза свинарка.

Терекбаева З. — Грозненски района Старо-Юртовски олхазарий фабрика птичница;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цlерагlча колхоза вохкхагlвола жа lу.

Котъьлниарг лаьрхlаь профессогlа дикагlвар яхача республикански яхье хьалаш кхоачашдаь 140 болхло. Хьалхалаттарий списокаш келатохаргья районни газеташ тlа.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

Хаьал тlехьа ца доалийташ ца боле алат чуйна а даьккха ца тlехкина кхаш цlендеша оахаш балхаш деш боахк укх денояка Назрановски района «Экажевский» совхоза механизатораш. Цхьа эзари ялх бlаьн гектаре тlара чакхlанале гулдь баьнеоб ук. Шоаш ца хулла ферма йолча дlатlа а кхухьаш цох аргlаш ду механизатораша. Хlаьта ча тlера дlа а даьккха цlендаь лаьттe цу сахьате кохараш тlехьа дене агрегаташ тlа а дахе аха доладу. 7 августа лаьтlахкоачаш аьха lодиллад цхи бlаьн шовзткъеи гектара тlара лаьтте. Цу тlа укх гурахьа ца боле алат дlадувргдолаш бе механизатораш.

Лаьтташ оахача хьинар ца кходенн овсарле лакха йолаш къахьег механизаторашна Хидриев Хьажбикара, Кациев Висангире, Евлоев Ибрахьlама, Аспиев Сулам бика, кхычар. Хlара [illegible] хьа 5,5—6 гектара тlара лаьтта оах цар нормагlа 4,5 гектар йолаш.

Хьинар кхе ца доаш къахьег ча гуйдеш а хlаьта дох аргlаш дея а боахкача болхлоше. Стогометатела тlа вагlача Цечоев Махьмад-Гире хьаа ма ду ча дlанийсду Бузуртанов Махьмад-Гире. Дикка тlехкхоачашъю цар а шоай дийнахьара балха нормаш.

Дикача хьоккхамашца КПСС XXVI съезда накъабахара тlатеlla къахьегаш боахк совхоза механизатораш.

СУРТАШ ТlА: 1. Бригадир Альдиев Беслан ва И. Евлоевеи С. Аспиевеи лаьтта оахача кхай тlа. 2. М. Цечоеви М. Бузуртанови чах аргlа деш боахк.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Толамаш чакхйоаккхаш латт иттлагlа пятилетка Урус-Мартановски района Мичурина цlерагlча совхоза къахьегамхоша.

Масала, паччахьалкхенга сом бьацадаараш, плат доххара пхе шера план совхка кхоачашъяьяр цу коллективо, хlаьта шура, дулх доххара планаш укх шера 1 июль хьатlакхоачаш кхоачашйир.

ЛИЙРХlАЧУЛ ДУКХАГlА

Керттерча даькъе сомий бешамаш лелвеш я из совхоз. lажаша, кхораша, гуржий боалаша, кхыча сомий гаьнаша дlалоац цу боахаме дукха хlама ца ... жаш 300 гектар лаьтта.

Хlана тlатеlla чуэцаш ба сом. Хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача 80 тонн lажаш чубахь. Геттара дика хьийкъаб уж Бибулатов Абулзатеи Умалатова Задеи кулгалдеча бригадашка. Хlара гектара тlара планал цкъаи ахаззеи дукхагlа lажаш баргхиларех шеко яц бригадирий. Белгалдаккха доагlа паччахьалкхенга сом бохкара пхе шера план Заде кулгалдеча бригадо кхаь шера кхоачашъяь хиина хилар.

Сом чуэцаш боахкача наха юкъе яьржача социалистически яхье хаддаза хьалха болаш хьабовгlа Басиукаева Товсари, Солсаева Бурки, Абуева Хадишт. Балха норма юкъера лаьрхlача 250 — 300 процент кхоачаш ца еш ди дlадахийтац царех хlаране.

Дика хьийкъад совхозе бьацадаараш а. Масала, нармаш план 80 йолаш 100 тонн чуенай. Хlана помидораш чуэцаш ба цу боахама къахьегамхой. Планал шозза дукхагlа помидораш чуйрзае шоай вlаштlехьдаргхиларах шеко яц совхоза керттерча агронома Межиев lалаудинна.

Х. МАГОМЕТОВ.

Деррига а нийса вlаштlехьдаьккхача

Комсаш кхерда лостам болаш я Надтеречни района «Знаменский» совхоз. Хlана 735 гектар дlалоац боахаме цу культуро. Из кхеш йиъ бригада я. Цар коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хаддаза хьалха йолаш хьайоагlа Къахьегама Шеча Байракха, Октябрьски Революце ордений кавалера, вай республика заслуженни комсаш лелаер йолча коммуниста Усманова Марема кулгалдер. Пхе шера план 1969 тонн йолаш дикъ шера 2033 тонн комсаш дlаелар Лаьхенна цу коллективо. Укх деношка цу районе хиннача тха корреспондента М. Хаматханова массехь хаттар дир Маремага.

Миштта вlаштlехьдоал Марем, шун бригада хаоттаяна моллагlча хьалашка дикка хьувкъаш кхебе?

Цу гlулакха цхьаккха къайле яц. Комсий бешамашка деш дола балхаш агротехника бокъонаша дlадеххача тайпара чакхдоахе. Дикка хьувкъам чубахьаргба кхыча бригадаша а.

Миштта чакхдоах комсий бешамашка балхаш шун бригадо?

Керда шу дlадолалуше а бригадо дерджолга деррига ча балхий календарь оттаду. Цу тlа белгалдоаккх магlа болх мана дlаболабе беза а из чакхбаккхара мел ха йоае еза а.

Бlаьстан юкхье лаьтта кlалхара комсий гаьнаш хьамукъайкхара кийчо ю бригадо нувхех шеккху кхаш. Масала, комсий мутlарашка лаьтта цамцадаккхара агрегатий нохараш юкъера юкъ нийсса 195 сантиметр хургйолаш оттаю. Цу гlулакхо торо хулийт комсий гаьнашта тlера лаьтта феша дlадоаккхаш хургйолча агрегатий балха овсараж лакхъе.

Комсаш ялар бlаьсти дена балхех эггара бехктокха мегlа ба. Хlана лаьча дукхагlча даькъе из чакхбаккхарах тийша хургба хьувкъам.

«Рнашители» яхача сортах йолча комсий гаьнаш йолаш хlарансий тlа 80—90 чlониаш ю. Тlаккха гектара тlара чуэцар шеко а йоацаш 60—70 центнер хургья.

Комсаш alарца цхьана шпалера а тоаю бригадо. Аьшка сьрг дlахьсарчабара дегlа бекъий лаккхала ихьаттара хулийт. Малагlа пайда лу цу гlулакхо? Бекъий оагlонех а чlоагlбеш мутl дlабихьача комсашта бордоски кхоачал тохача хана ниж болаш еттача кlежо цхьайолча моттигашка бекъа тlара lобоаккх аьшкасьрг. Цудухьа бекъашта тlагlолла цхьаькха мутl бахийта беза. Цул совгlа, хьийкъача комсий дозал а дивагlа лов бекъашта тlагlолла бихьача аьшкасьрга мутlаро. Лохера мутl лаьттан тlара 60—70 сантиметр лакха хургболаш дlабехк, комсий гайдолгаш лаьттая тlа ца кхачийтар духьа.

Комсий гаьнаш хьалхехкаш цхьана шиъ е кхоъ гов мара хилийтац. Хьалйийхна йоаллаше а эзза тохалехьа цхьа процентан бордоски ковчал тох комсашта хулача лазарашта духьаь. Из болх шай бутт тlаккхачалехьа бу. Цул тlехьагlа хий диллара 35—40 сантиметр кlорга харшаша а даьхе вегетационни хий дулл, хlара гектара тlа юкъера лаьрхlача 2000 кубически метр а кхоачийташ. Из болх 7—8 дийнахьа чакхбоакх. Хlаьта хий диллa доладаь кхо ди даьлча лаьттанна lайна тlунал соцаара балхаш дlадоладу.

Комсий хьувкъам алсамбаккхара лоархlамс да ший ханахьа совнагlа тlаьнна тьъоваронташ дlаlахар. Из болх эггара хьалха 5—6 дийнахьа бу. Цунна цхьана, тракторий новкъосташа оасар ду. Вегетационни хий диллачул тlехьагlа къаьстта сена дегlабоагlа йоархlаш, уж дlаяхара кlезигагlа зале а. кхоаза оасар де деза.

Лоархlаме болх ба комсашта хулача «мильдиа» яхача лазара духьала 1,5 процентан бордоски ковчал тохар. Из болх механизатораша мел дика чакхбоакх хьоахаш хаддаза тlахьожам лоиттабу аз а са новкъосташа а. Вегетаци йолча юкъагlа 6—7-аза тох комсашта бордоски ковчал.

Комсий гайдолгаш хьахиначул тlехьагlа шозлагlа вегетационни хий дулл. Тlаккха, комсаш кхача йолалуш август бетта хьалхарча итт дийнахьа аммиачни селитра а тоссаш кхоалагlа вегетационни хий дулл. Хlанз ца болх бен я тха бригада. Комсаш чуйкка йоахкаше а комсий гаьнаш я|а йолаю.

Мел комсаш чуэна дага да шо укх шера?

Планагlа хlара гектара тlара 50 центнер чуэ саш да тхо. Хlаьта социалистически декхарагlа — 60 центнер. Коммунистически парте XXVI съезда дикача хьоккхамашца накъаяхара денна дош тlехкхоачашде дерхl тха коллективо. Хlара гектара тlара 65 центнер комсаш чуэ дага да тхо.

КЕРДА ХОАМАШ

«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша дерригача технико-экономически хьокхамий ворхl бетта план тlехкхоачашъяьй. Паччахьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа даьккхад 1230 тонн «lаьржа дошув» хlаьта заданел совгlа маьхала яьккхай 52 эзар сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра ворхl бетта задани цхьа процент гаргга тlехкхоачашъяьй. Цун чотагlа даьккхад планал совгlа даьккха деррига мехкдаьтта.

КПСС XXVI съезда сийленица накъабахара тlаьйца декхараш толамца кхоачашдеш ба С. Тебоев, Я. Белхароев, М. Балаев керте латтача цехий мехкдаьттахой.

* * *

Парте аргlанарча XXVI съезда сийна шоаш тlаьйца декхараш хаьал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча «Терек» яхача мебельно-хьуи хlамаш еча производственни объединене болхлоша бизза пайда ийбу шоай кхоачамехи торонехи. Цунга хьежжа да цар производственни хьокхамаш а. Ворхl бетта планал совгlа цар маькала яьккхай 328 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, арахийцай 233 эзар сом мах бола валови продукци.

Объединене хьалхара моттиг дlа ца хецаш хьайоагlа Ибрагимов lабдулла Ибрагимовича керте латтача цхьоалагlча филиала коллектив. Цо лелаю объединене карара кара тела Цlе байрахх.

* * *

Вай республикерча гlишлойхошта юкъе пятилетка тlеххьарча шера лаьржача социалистически яхье хаддаза хьалхалаттарех ца! я «Чечингазстрой» треста гlишлойхой коллектив. Дерригача технико-экономически хьокхамий ворхl бетта план дикка тlехкхоачашъяьй гlазовикаша. Генподрядегlа гlишлой-монтажни балхаш дара ворхl бетта план 107,3 процент кхоачашъяьй цар. Планагlа лаьрхlачул совгlа кхоачашдаьд 200 эзар сома маьхаъ гlишлой-монтажни балхаш, хlаьта заданел совгlа шоай ницlа даь гlишлой балхаш 180 эзар гаргга сом мах болаш да.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад хаддаза социалистически яхье хьалха латтача Хуцаев Асланбеки Добриев Султани керте латтача хьоалагlчеи шоллагlчеи специализированни СМУ коллективаша.

В. КОСТОЕВ.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАР

Производства культура. Цу денош lалаьмате дукха чуловш эшача оборудованеца цех lалашъяь хилар, сийрда, цlена хилийтар, эстетико дlадехар кхоачашдар, инструмент, балха моттиг лостам болаш лелаяр, дукка кхыдар.

Укх деношка текстильни яйгачен промышленноста болхлой профсоюза обкома президиумо шоллагlча квартале производства культура лакхъяра лоаттаьча яхьа итогаш йир. Грозненски швейни производственни объединене гlолла хьалхара моттиг хьожайир къахьегамхошта лакха овсарле йолаш къахьегара эша хьалаш хьадаьча № 6 йолча цеха (начальник Грачева Ефалия Павловна, профорг Сухопленко Римма Викторовна) коллективана.

Хоза лостам болаш цlеней лелаю шоай балха моттигаш № 4 йолча цехо а. Бакъда, ший плановк декхарех цув коллектив лоархlа ца яр бахьан долаш цу яхье юкъе яха йиш йоацаш йисар из.

Президиумо тlаьйцача соцам тlа белгалдаьккхар производства культура № 1, 3 йолча цехашка, № 1 йолча филиале хила ма йоагlара йоацилга. Иттлагlча пятилетка тlеххьара шу толаме чакхдаккхара, КПСС XXVI съезда даха ма доагlара накъадахара лоаттаю яхь производства культура яхь а лакхъярца цхьана серагlа йоаржаелта хьадийхар профсоюза обкома президиумо.

С. ШАВИЕВ.

Нов. Г. А. РАЗДОРСКЕНА — ПАРТЕ ВЕТЕРАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГlалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре болх барах Нохч-ГlалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Раздорский** Григорий Алексеевича — 1926 шера денз КПСС члена, персональни пенсионера.

Нохч-ГlалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГlалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВИКЬКИЙ.

г. Грозный.
1980 шера 11 август.

Парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

КЕРТТЕРА УЙЛА ДИНЗА ДИСАРАШТА ТIАЯХИЙТАР

ДIадахача еран дийнахь парте Ленински районна болхлой ерриге аппарат «Красный молот» заводе яр. ДIайоьда бедхьа а бенна цеховой партийни организацешка еш хиначу отчетно-хоржамий собранешна дакъа лоцаме къамельаш дешин хилар уж. Тха корреспондент хиначу цехерча собранех йола материал цепатехай лохе.

Цул кIал ба уж собранеш чаккхьйлча завода партийне вIашагI а кхийтта цига хиначуна анализаш шеаште хетараш, эдеенвараша хьадоьшийтинн дьвла къамельй лоцу чулоацам.

№ 5 йолча механнаьттааппаратурин цехера партийни организаци «Красный молот» заводе эггара йоккхагIчарех я. Шовзткъе ткъесте коммунисти кандидати ва укказа болх беш. Царех дукхагIберш производстве кертерча участакшка дIа-юха ийсбаь а шоай авангардин лоархIам кхоачашбеш а ба. Вийттане СССР ордешаши медалаши лелаю. Республике дика йоаваш я цу цехе къахьегачи СССР Лакхехьарча Совета депутата котелышний бригадира Рыженков Николай Георгиевича. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата электросварщица Умалатова Сажи Заиндиновнай цIераш. Цар а кхыча а толашагIболча коммунистий хьалхленца коллектив хьалхашка латта декхараш кхоачашдара оарцагIъзла карагIдаьннад парторганизацеа. Цу дерригне бе боагIа мах беш яр укх денощка цу цехе хиначa отчетно-хоржамий собрание партийни органнзаце секретара Зиннлова П. А. яь доклад.

Ювцеча юкъа укказа яьй 12 собрани партбюро 16 заседани. Цига уттадаьд цеха коллективо плани социалистически декхараши кхоачашдарца, продукце дикал дакхъярца, коммунистий политически дешар тоададарца, хьехамчий болам шербарца, партийни группай декал айдарца, коммунистий отчеташка ладувгIарца дувзаденна дешаш. Хоадам болаш дийшар коммунисташа шоай юкъарча собрание «Идеологически, политико-ихетаме болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIара хьадоагIа декхараш а.

Партийни собрание массе хана яхар санна декхараш корта болаш дувцаши берригa хIана бац аьнна коммунисташ тIаболаши чекхъюл. Уж кийчъоча юкъеоваш хиннай коммунистий шерра активе, цу дакъе мугIарерж парте членаш а болаш.

ДIадахача шера хиначa отчетно-хоржамий собрание коллективa болх тоабара тIаерзаль тайп-тайпара критически замеченеши предложенеши елар коммунисташа. Уж кхоачашъяра мероприятей план оттаяьр партбюрос. Цул тIехьагIа уж миштa кхоачашъю хьожаш тIахьожам а лоаттабаьб. Царех дукхха дукхагIъяраш кхоачашъе карагIдаьннад. Бакъда, йолаш а чакх ца йоахаш йисараш а. Царех я экспорте дIаухийта аппараташ ший ханнахьа кхоачашъяь йоахилга дIадехаш хиннар а.

Цеха партийни организацешка балха тIа даим ког гIортилга еш хиннай партгруппаех. Дукха ха йоацаш чаккхьяннай цар отчетно-хоржамий собранеш. Цига шеаш шера баьча балха хоадам болаш йола анализ а еш парте XXVI съезда къахьегама соцтIаташ кийчдаь накъадахара де эшараш белгалдир коммунисташа.

Партбюро бIубенна я ин. Кораблев, Колесников, Клименко, Никульшин, Образцов, Емельянов санна болча коммунистех шоашта тIадилла моллагIа гIулакх цар тешаме кхоачашдеш доландаь. ХIаьта мугIарерчарна даим хьонхам телиш къахьегаш ба хIанзале шоай пятилеткаш кхоачашъяь баьнна бола коммунисташ ин. Рыженков, Брыгунов, Умалатова, Колесников, Гужва. Цехерча 102 саго коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаю. «ИттлагIча пятилетка ударник» яхар иттане. шийттанена Ленински грамоташ еннай.

Чакхдаьннача дешара шера болх беш яр политдешара 2 семинарски группа. Занятеш кийчъярген чаккъякхарген дахлача хоастибе боагIа пропагандистий ин. Мульков Рудаковен болх. Беррига хIана бац аьнна ладувгIараш тIаболаши царех дукхачар хьинаре дакъа лоацаши чакхъювлар уж. цудукха бухсоцаш яьча занятеша хьахьекхар коммунисташа курс кIоарга Iомаялга.

Цхьан шера коллективе 24 лекци, 89 политинформаши яьй.

Укх шера февраль бетта моттигерча Советашка хоржамаш дацча хана бахача наха юкъе шерра болх беш хилар цеха агитколлективa. Шоай декхараш дика кхоачашдеш ба агитатораш ин. Подлесный, Корниенко, Воротынцева, Маслова, Загаев. ХIаьта хIанз а шоай кварталашка болх дIахо хьош ба уж. Бакъда, агитколлективa кулгалхочо Н. П. Рудакова яхачох, цар болх кхы а овсарегIа хургбар агитатораштa лаьрхIа парткомо семинараш вIаштIехьйоахаре.

Докладчика а цул тIехьагIа къамельаш дьчар а дукхаза белгалдаьхар собрание хIанз а кIезига хилац цехе къахьегамен технологически дисциплина телхаеш йола моттигаш яхаш. Цох лаьца дийцар укказа коммунисташа Е. П. Кораблева, Н. Г. Рыженкова, кхычар. Цудухьа уж кхоачамбоацараш дукхагIа хулача №№ 1, 6 йолча участкай мастерех чIоагIа бехк баьнкхар укказа. Партбюрос дукхаза хьалхадаьхар № 1 йолча участие вокхагIйола, мастер хинна Ю. Двадиенко болх вIаштIехьбиакхa ца могаши дисциплина йоацаши саг хилар.

Беррига коммунистaш бац КПСС Уставо дIадехкача тайпара шоай декхараш кхоачащдеш. Лоха ба авангардин лоархIам ин. Черныш, Батрин, Макаров, Лутовой санна болча коммунистий. Коллективa общественни вахара юкъе дакъа лацара хайра сагото еш бац уж.

Бригадин хьисапе къахьегам вIаштIехьбаккхаро шоай балха декхар кхоачашдара бола болхлой бехктокхам лакхбе торо хулийт, яхаш дувцар собрание. ХIаьта арахецача продукце дикал лакхъелга вай хано кертера дIадехарех цаI да, аьлар ОТН начальника А. С. Климова. Цехе хан-ханнахьа чакхдоах «Дикала денош», продукце цхьадолча тайпанта пачхаьлкхен дикала Знак еннай. ХIаьта а цу гIулакхо дIадех партийни организацегара цу балха хадданза тIахьожам лоаттабелга. Дукха еце а рекламацеш йолаш я. Балха тIа брак кIезигагIа хургьяр болх ритмично белга Iалашдеpe. Бутт чаккхбоалача хана берригаш сихлу, тIаннха дукхагIа хьалул брак а.

Собрание кхоачамболаш хьахьекхар комсомола, общественни организацешта кулгалдара партбюрос дьйри двнна дисари.

— Массехк шу да цеха комсомольцашa СибарегIени Гаьннарча Малхбоалени кийчъю продукци ший хоннахьа потребителашка дIаяхьийтай хьожаш тIахьожам лоаттабу, — аьлар комсомольски организаце секретара А. А. Павлова. ДIадахача шера цу районашта эша еррига продукци дIаккхьийта карагIдаьннад. Бакъда, укх тIеххьарча хана цу дакъе доагIар кIезигагIа хьадех. Цох лаьца хIана кIезига кийчъю «Листовкаш», «молнеш», заказаш ледара кхоачашдерашкара доагIар хьадехац.

Комсомольски организаце кхы а Iалоцдаьдац хIаранега дIаккхоачаш болх белга. уж беррига дики болх беши хьинаре общественни вахаре дакъа лоацаши хулга. Цхьачар къахьегама дисциплина телхаю. шоай дешара боарам лакхбе тигац. «Комсомольски прожекторо» болх ледара бу. Парте хьацуэца кагирхой хьахьржaран кийчбарам кIезига къахьег комсомольски организаце.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш ше тIанйца доккхий социалистически декхараш хаьал хьалха тIеххоачашдара, 1981 шера а ерригa цхьайттаалагIа пятилетка а заданеш кхоачашъелга Iалашдара организационно-технически мероприятеш оттаяра коллектив тIахьехаш бола соцам тIайицар собрание.

Партбюро секретаралла юха а П. А. Зинилов хержар.

ИЛЬИН,
Евгений Александрович,
парте райкома промышленно-транспортни отдела инструктор.

«Завода № 2 йолча цеха клада тIа кхоачам болаш хьахьокханзар коллективо шийна хьалхашка лаьтта боахама декхараш мишта кхоачашдеш хиннад. цу дакъе партийни организаце дьыр фуд. КIезига дийцар социалистически яхь вIаштIехьъяьнкхарца, хьалхалатте опыт Iоаяра йоаржаярца дувзаденна дешаш.

ВIалла хIама хьоахиданзар собрание халкъа тIахьожама группа балхах лаьца.

Цехе деш да бригадин хьисапе къахьегам вIаштIехьбоаккхилга. бакъда, цу хьакъехьа шоай де дезар фуд коллектив дика кхетадеш йоацилга гоалуш дар собрание. Цар вIаштIехьдаьннари ца даьнари фуд а хьежа, цу дакъе царна эшаш дола новкъостал деш гIулакх цхьан лерде тIа оттадеш декхарийла я завода партийни комитет.

Цу завода кхыча цехашка чаккхьяннача собранешка хиначa парте райкома болхлоша дуьц:

ИЗМАЙЛОВ,
Александр Викторович,
организационни отдела заведующи.

№ 15 йолча цехе хиначa собрание терлам тIабахийта дийцар къахьегам бригадин хьисапе вIаштIехьбоаккхача нийслуча халонех. уж эшанра коллективо деш долчох. Иштта, хьадда хьагойтар цеха профсоюзни организаце беш бола болх а. Гуш да, партбюрос профсоюзни организацеи яккха бувзам а лоаттабеш, цний болх белга.

Бакъда, коммунисташа кхоачам болаш дувцаизар организационни а идеологически а балха дакъе партбюрос дьчох.

Коммунист рештний бригадир ком. Прудский санна барий къамельашка дукха яр болх бара дикагIа дола хьалаш хьадара, кадраш кийчъяра, къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъяра тIаерзаь мьахера предложенеш. ХIаьта царех дукхагIъяраш укх тIеххьарча хана КПСС Центральни Комитето тIанйдаьча соцамашка уттадеча гIулакхашца ювзаенна йолга белгалдаькхача ховргда царта цеховой партийни организацеш а завода партийни комитет а цIенхаштта ца хьежача юргйоацилга.

САУТИЕВА
Бакатгире Фатима,
организационни отдела инструктор.

Укхал хьалха чакхьяьнна отчетно-хоржамий собрани хиначул тIехьагIа партийни организаце дьвр дина хьагойташ яр завода керттерча конструктора отдела парторганизаце секретара Н. Н. Емельянова яь доклад. хIана аьлча ше анализ еш баьддараш цо дукха кхийландаь.

Бакъда, дувца ма доагIера ца дийцача санна хет соца общественни организацешта партийни организаце кулгалдарах. Иштта, кIезига дийцар «КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахарах йолча социалистически яхьах» болча КПСС ЦК соцамга хьежжа коллективо иттлагIча пятилетка тIехьара шу толаме чаккхдаккхара мехка коммунистий форума накъабехара де лерхIачох.

ОСИПЕНКО,
Ксения Федоровна,
общи отдела заведующа.

№ 8 йолча цехе хиначa собрание къамьал дир бархI коммунисто. Царех хIаранe даь къамьал гIулакхах дог лазаш, из бокъалгахьа дакхара чIоагIа лоаш шоаш болга хьахьокхаш дар. Коллективе во вIаштIехьъяккхаяц социалистически яхь. Цар цех хьалхалаттачарна юкъе я. Дика хIама дархIа доагIа цу цехера инженерно-технически болхлой творчески планаш йолаш хилар а.

Ма дарра аьлча, боахама гIулакхех укказа хоадамболаш дийцар, организационни идеологически балхах лаьца кIезигагIа а дувцаш. Цхьадола бетташ собранеш ца еш дIахайтар партбюро. Из дIахо йодача хана кхы ца хилийта хьажа беза уж.

Шоай цехе складе санна деталаш, изделеш лоаттаю, ремонтан балхаш а доацаш кхоачашде кхыдола гIулакхаш тIадехк, хан-ханнахьа эшаш йола материалаш хьателаш, яхаш детхьар коммунисташ.

БОЯРКО
Валентина Ивановна,
парте райкома политпросвещене кабинета заведующа.

Керттерча конструктора отделерча коммунисташа хьахьекхир шоаш хьалхашка латта декхараш довзаш а уж кхоачашдара низам кходергдоацаш а болга.

Цунца цхьана белгалдаха безам ба са цар кIезига дийца дешаш. Кхоачам болаш хьахьокханзар пропагандисташа баь болх. Социалистически яхье карагIдаьннараш шерра дIагойтара лерттIа пайда ийбац гойтара агитацех. Иштта, бIаргадовзар сона КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахара тIахьехаш дола плакаташ, лозунгаш.

ДУДАЕВ
Адиан Магометович,
организационни отдела инструктор.

№ 12 йолча цехерча коммунисташа хьинаре дакъа лоацаш чакхъяьдар цар отчетно-хоржамий собрани. Къамаьл дир 9 саго. Доклада а цул тIехьагIа из юцаш къамельаш дьчар а шерра пайда ийцар критиках самокритиках.

Керттера теркам тIаххийтар цар сварщики участкера оборудовани къеенна хиларца ца хуица езаш хилара. Иштта, белгалдоахар къастъястача коммунисташца бу болх ледара беш хилар. царех хIаравар партийни поручениш йолаш хилийтара. уж кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам партийни организаце чIоагIбе безаш хилара.

Кхоачамбоацар лархIа доагIа хьабахка йиш йолаш бола беррига коммунисташ собрание тIахулта партбюрос Iалаш ца дар а.

С. МАЙСИГОВ.

1980 ШЕРА СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПРЕМИ ХЬОЖАЯЙТАРА

ГОРОДАШТЬКРИЙ ТВОРЧЕСКИ КОТАЛО

АЛМА-АТА. Юкъерча Азе из тайпа кхьйоаца сейсмически лелаша кйс балла доаш йола «Казахстан» яхача лакхача гостиница архитекторий, проектировщикий, гIишлонхой авторски коллективa 1980 шера Паччахьалкхен преми хьожайта белгалйий.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): Дене А. К. «Казгорстройпроект» института № 1 йолча мастерский начальник, «Казахстан» яхача гостиница проекта керттера инженер; Матвиец Н. Л. — главный конструктор проекта; Татыгулов А. Ш. — «Казгорстройпроект» института директор; Джиябасов Б. Х. — № 16 йолча гIишлон-монтажни управление начальник; Ратушный Ю. Г. — проекта керттера архитектор; Красинский В. Р. — «Главалмаатастрой» керттера инженер, «Казахстан» яха гостиница хьалъеча комплексни начальник; Узботев Л. Л. — проекта керттера архитектор, «Казгорстройпроект» института керттера архитектор.

И. БУДНЕВИЧЕН, Г. ПОПОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМИ ДIАЙИЙНА ХIАМАШИ

Ахкан юкъ чакхъяьннай. ХIанзалца ха хиначa бесса бIайха а йокъал йолаш а бар укх шерара юль. Юкъера лаьрхIача фецара йIовхал нормал кхо градус лакхагIа яр. Антициклон духьала плара бахьан долаш вай республикерча территоре тIа кIезига хилар доагIаш. Июль бетта Шелковской, Наурски, Надтеречни, Малгобекски районашка нормагIа йоагIачох 10—12 процент мара хилазар йочаш, хIаьта вокх территоре тIа а кхоза кIезигагIа дийлхар доагIа.

Лаьтташ леладечарца гетттара хала бутт бар чакхбаьнар. Иштта хиначa хаоттамо дикка лохбир юртбоахама культурий хьувкъам, хIаьта цхьайолча моттигашка цIендаь доадир лаьтта леладерашна хьийга къа.

Дукххача боахамашкарча къахьегамхоша шоашта могар деш ба хIанз юртбоахама культураш ца йойтара, ма хулла хий дехк кхашка. Шоаш дIайийначa хьажкIай плантацей йоакхо а еш, цхьайолча моттигашка кхоалагIа вегетацеоний хий дехкаш ба уж. Иштта, шекара свеклашта а кхоалагIа хий кхьчад. Йокъало ше дахча кхашкара хьажкIаш силосе хьинара дикагIа йола ха я карара яр — хIана хьажкIий фийт чIоагIлуш боагIа.

Шортта йIовхали мальха сердали йолаш хинна хьалаш аьттув болаш да номсий гайдолга хьалдизара, цунах довллача шекара боарам айбаре. Цунца цхьана, иттача йокъало метрга кхоачаш кIоарга докъадаьд лаьтта, хIаьта хIанз, номсаш юзачи хана, иттарй дукхагIа эш тIоадал. Номсаш леладечар керттера декхар — эшача боарамех дерна хий дехкилга. Хий дулилга тIехьаданкха мегаргдоалаш да цхьалолча кхашкара гIулакх. ДикагIча хана еррига мероприятеш чакхъяхача, дика хургъе укх шера номсаш. «Август — беркат», — оал дукххача хана дена наха. Цу бетта кхашка, сомий бешамашка, нокхарий деладечa деррига а хьакул. Август камаьрша совгIаташ хьадаьлча къахьегамхошта гу шоаш хьийгача къих хьахиннар.

Мишта хургба август беттара хаоттам? Фецара юкъера температура нормал кIезиг-дукха лохагIа йолаш, шийлагIа а догIаш делхаш а хургья. ДукхагIа дола денош 22—27 градуси бийсаш 11—16 градуси йолаш хургья. Бетта 50—70 миллиметрга кхоачаш йоачаш хургья, уж нормал дукхагIа я.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
инженер - агрометеоролог.

СИЙ ДОЛА КЪАХЬЕГАМХОЙ

Балха тIа ийслуш йола халонаш ахьа барт болаш эшаеш хьайоагIа укх шера Ачхой-Мартановски района «Ореховский» совхоза шурий ферма коллективa. Масала, планал 210 центнер дукхагIа я йолаш 1260 центнер шура ехкар цо ах шера. иштта тIеххоачашйир дулх дохкара план а. Къахьегама овсарле кхы лох ца еш болх беш хьабоагIа уж хIанз а.

Дукха ба ферме хьавала къахьегаш бола хьайбаш ледадераш. Царех цаI — «Знак Почета» орден лелаеш йола доярка Тутакова Казимат.

Дукха ха я доярка йолаш цо болх бу. Iоаь балха опыт дег тIара раьза йолаш дIалу цо къонагIа бараштa. Болх бе цо Iомаьяй аьнна ала мегаргдолаш ялх-ворхI доярка я хIанз ферме къахьегаш. Царех цхьабараша, масала, Избаева Мариас, Моллатова Асмаlас, Байсарова Минатас дикка тIеххоачашъю шура яккхара планаш. Яхь хьалхалатт уж.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

ПЯТИЛЕТКАНА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Экономически обзор

Нохч-ГIалгIайчен производственни коллективаш укх денощка кхы тIа а шоай хьинар айдаь къовсам лоаттабеш я 1980 шерен бIарчача иттлагIча пятилеткан планаш толамца кхоачаши тIеххоачаши яра.

«КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъадахарах йолча социалистически яхьах» яхача КПСС ЦК соцама кхоя а луш республика къахьегамхоша тIанйду доккхий социалистически декхараш, кийчо еш ба коммунистий форума кордача къахьегама толамаца накъабахара.

Еррига республика хьаийцача продукци мальхала якхиара ворхI бетта план 101.2 процент кхоачашъяьй, цу дакъе союзни доалахьарча промышленносто — 101 процент. НГIАССР Министрий Советана чуйоагIача — 102.0 процент.

Мехкадьттен газ якхара, механнаьттааппаратураш, тракторни прицепаш хьяра, хьу кийчъяра, етта кирпишк, мебель, тIехьанахьа дувхаду пазата барзакъаш, генарий дьтта, культурно-бытовой гIулакхаштен кон-картеш эша кхы. дукха товараш арахецара ворхI бетта план толамца кхоачашъяьй.

Еррига а планал совгIа мьхала яьккха тайп-тайпара продукци 10 миллион совгIча сома мьхя я.

Керда техникен дикагIйола технологи производствана юкъейоалаярах, производствон къахьегами вIаштIехьбаккхар эргадаккхарах, новатораша хьинар кхо ца деш болх барах къахьегама овсарле лакхъяра ворхI бетта план 100.4 процент кхоачашъяьй. хIара болхлочо лаьрхIача соахка укх хана хиннaчул 0.8 процент лакхъеннай яз.

Социалистически яхье хьалха латт республика промышленноста къаьнагIа долча мехкадьтта доахача, мехкадьтта чакхдоахача, машинаш еча довнъой коллективаш.

Республикерча мехкадьттахоша ворхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа дьккхад 21 эзар тонн мехкадьттен 26 миллион кубически метр газ. Планал совгIа мехкадьтта чакхдоахараша арахийца продукци а кIезига яц.

КъаьнагIа йолча предприятие — «Красный молот» яхача машинаш еча завода коллективо планал совгIа арахийцай 180 эзар сома мьхя продукци. «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене «Электроприбор» завода коллективо 119 эзар сома мьхя. ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода коллективо — 179 эзар сома мьхя продукци.

Уж санна дола масалаш кIезига дац. Из дерриге а хьахиннад хьинаре къахьегарах, кердадараш лехарах. хIара балха участке шоай торонехи кхоачамехи бизза пайда ийбарах, коллективаша шо-шоашта хьалхашка латта декхараш кхетадарах.

ИттлагIа пятилетка чакхьала ютейнсар кIезига ха я. дега тоам а хулаш белгалданкха дезаш да дукххача коллективашa пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъеш хилар.

КПСС ЦК июльски (1980 ш.) Пленумо ший болх дIаболабеча денощка дукха ераши болча нахах латтача республикерча мехкадьттахой коллективо рапорт делар «Iаьржа дошув» дакхкара цхе шера план кхоачашъярах.

Плана контрольни цифраш тIех ер пятилетка чакхьалехьа доаккхаргда 4.1 миллион «Iаьржа дошуна» 785 миллиона кубически метр газ.

Нохч-ГIалгIайчен мехкарчен доагора-энергетически балансана юкъе республикерча мехкадьттахоша дика дакъа дихьад. «Грознефть» объединенена чуйоагIаче 40 коллективo календара тIа тахан цхьайттаалагIа пятилетка я.

Расчеташа хьахьокхаш ма хилара, продукци арахецара иттлагIча пятилетка заданеш ханал цаIн ахи бутт хьалха кхоачашъе лерхI республика мехкадьтта чакхдоахараша, планал совгIа цар арахеца лерхI итташ миллионаш тоннаш товарин продукци, цу дакъе 60 миллион сома мьхя яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш яр а йолаш.

Дукххача хана денз цхьайттаалагIча пятилетка чотагIа къахьегаш я «Промавтоматика» НПО опытни завода, «Союзавтоматстром» ВНПО, опытно-экспериментальни завода, нефтехимзапчасть завода коллективаш.

КПСС июльски Пленуме дийцар шоашта ду да луш дисарашка, кхоачамбоацарашка критически хьажа деза яхаш, халахете а, боахама кулгалдеча ийслуш да уж кхоачамбоацараш.

Пятилетка заданеш кхоачаш ца еш йола коллективаш кIезига яц республике. Царех я цементни завод, дулха комбинат, шекар доакха завод, Назрановски трикотажни фабрика, «Консервплодоовощ» объединени, «Терек» яха производственни мебельно-хьун хIамаш ю объединени, моттигерча промышленноста кхы а цхьайола предприятеш.

Цу коллективашна учет лелаьяц шоай торонийн. пайда ийбаьбац хьалха латтача коллективай опытах. паччахьалкхен план тIанйца декхараши толамца кхоачашдара тIалатте бехктокхам боккха хилар кхетадаьдац.

ИттлагIа пятилетка чакхьала ахи бутт гаргга ха мара яц. цу юкъа тIетъаюсача коллективай шоай гIулакхаш тоаде йиш я. тIадиса паччахьалкхен декхар тIера дIа а доаккхаш. Цу гIулакха оарцагIдаха деза деррига низаш, кхетамца пайда эца беза ший торонехи кхоачамехи.

Дукхха дика гIулакхаш карагIдийннад гIишлонхошта а. Шоай низаца подрядин балхаш дара ворхI бетта план кхоачашъяьй цар. Цхьайола производственни социально-культурни гIулакхашта йолен цхьайола объекташ хьалъеьнхай цар. ДетIаух капитальни вложенеш, пятилетка шерашка уж хиннай 1,8 миллион сома, болх бе йолайолийтаргья 1,6 миллиард сома мьхя керттера фондаш. уж хул кIаслагIча пятилетке хиннарел 30 процент дукхагIа.

ИIслагIча пятилеткагIа юрта боахамга дIаяхийтарел 1,5-эза дукхагIа я капитальни вложенеш, наха чубаха цIенош деча дIаяхийтараш — 14 процент, унахцIено лоранга — 32 процент, просвещенега — 16 процент, коммунальни боахамга — 35 процент. Цо хьахьокх иттлагIча пятилеткагIа социально-культурни гIулакхашта йола объекташ хьалъяра чIоагIа йоакхо яьлга.

Цхьабакъда, гIишлошъеча организацешка хIана а тIехьа кIезига дац кхоачамбоацараши ца деш дисараши. Дукххача подрядин гIишлошъеча организацеша кхоачашъяц оттаь планаш. гIишлош хьалъеча моттигаш ийслу машинаши оборудованиши болх ца беш латташ, балха ха зехьа йоаеш, шоай ханнахьа хьалъьяхац пусковой объекташ. ГIишлош дикагIа хилийтара де дезараш а дукха да.

1980 шера хьалхарча ах шера 1979 шера йоаьчул дукхагIа балха ха зехьа йоаьй «Нефтехимзапчасть», цементни заводашка, гIишлош материални гIишлош индустрен Аргунски комбинате, Назрановски трикотажни фабрике, кога гIирс беча фабрика, кхыча предприятешка.

Укх денощка хIара производственни коллективе «Пятилеткана — ударни финиш», «КПСС XXVI съезда сийлена накъагIоргда» яхача девизех шерра социалистически яхь йоаржаяьй.

Нохч-ГIалгIай АССР статистически Управлени.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

РЕСПУБЛИКЕРЧА ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕША 1980 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА 7 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВЕДЕНЕШ

проценташца

	Продукци [illegible]	Къахьегам [illegible]
Еррига республика хьаийцача	101,2	100,4
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,6	[illegible]
Грозненски ремонтно-механически завод	100,8	103
Карабулакски химреагентий завод	103	101
«Севкавнефтегазпереработка» производственни объединени.	102	103
КIоаргача лаьттан чевашкарча йовхалах пайда ийбу Къилбаседа-Кавказски управлени	107	107
«Грознефть» производственни объединени	103	100,4
Грозненски «Нефтехимзапчасть» завод	101	101
«Красный молот» завод	100,5	100,3
«Оргтехника» Грозненски производственни объединени		
«Электроприбор» завод	109	100,7
«Промавтоматика» НПО опытни завод	104	101
«Пищемаш» завод	100,9	104
ГI. Ахриева цI. «Электроинструмент» завод	103	103
«Трансмаш» завод	101	104
Электромеханически завод	103	100
Гудермесски медиинструментий завод	105	101
Ацетонови завод	104	103
«Грозэнерго» районни управлени	100,6	103
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай мебельно-хьун хIамаш ю производственни объединени	103	103
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	103	105
Радиотехнически завод	103	103
Электроремонтни завод	100,4	100,4
«Вторчермет» производственни объединени	103	97
Цементни завод	87	74
Грозненски аьшкабетона конструкцей завод	100,8	99,4
Нохч-ГIалгIай нараяроуправлени	100,2	100,1
Грозненски ремонтно-механически предприяти	100,7	108
«Чечингсельстрой» треста аьшкабетона конструкцей завод	100	98
ГIишлон материалий гIишлон индустрен Аргунски комбинат	100.5	103
«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управление Аргунски аьшкабетона изделей завод	104	103
«Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене ремонтно-механически мастерской	101	100,1
Нерудни гIишлон материалаш йоахеш чакхйоахин Карабулакски завод	90	91
Хьун боахама министерство	101	103
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	100,4	100,5
Мехкарьер	100,8	105
Назрановски трикотажни фабрика	100,7	107
Швейни производственни объединени	100,5	101
Кога гIирс бу фабрика	100,9	104
Грозненски дьтта доаккха завод	104	106
Шекар доаккха завод	115	105
«Консервплодоовощ» Нохч-ГIалгIай производственни аграрно-промышленно-торгови объединени	100,8	106
Дулха комбинат	100,1	97
Шурий промышленноста объединени	101	101
«Чечингушвино» объединени	103	103
Ялата продуктай Нохч-ГIалгIай производственни управлени	107	98
Грозненски экспериментально-механически завод	100,6	100,9
«Сельхозтехника» яха республикански объединени	101	100,2
«Металлотара» завод	109	100,3
Протезно-ортопедически предприяти	100,0	100,0
БIарга са доацарий общество	103	106
Къорен мотт базен барий общество	100,6	106
Издательства, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йола управлени	103	108
«Чечингушстройматериалы» производственни объединени	103	100,1
Кхачан промышленноста министерство	103	100,4
Моттигерча промышленноста министерство	101	106

Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлени.

САГИ ЗАКОНИ

ЛОРАДЕ ЛАЬТТАХ ДОЛА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

Лаьттах йола советски законодательство дегIадара юхьиг дIайолайир 1917 шера ноябрь бетта В. И. Ленина предложенегIа тIайнйцача «Лаьттах» йолча декрето.

ДегIаена социалистически общество хьалъяра, коммунизма материально-техническ база хьаjра гIуланкаша лаьттан законодательствана хьалкашка оттадаьд керда декхараш.

1968 шера 13 декабре СССР Лаккехьарча Совето тIайнйцеча ССР Союзан союзни республикайн лаьттан законодательства Лардашта юкъейиххьай хьалхагIа болх бьача законодательства практике тоххамбаь йола дукхха нормаш, ништта лаьттах дикатIа пайда эцара гIо деш йола цхьайола керда положенеш. Лаьттан бокъоний законашта юкъе нъаьстта моттиг дIалоацаш да СССР Конституци, союзни автономни республикай Конституцеш. Цар тIа чIоагIъяьча советски бокъоний юкъарча принципаш-ца цхьана йолаш я лаьрхIа лаьттаца отношенеш нийсъеш йола нормаш.

Паччахьалкхен Iаьдала организаци лаьттан отношенеш нийсъяра даьнъе территориальни хьисапе йолча исполнительно - распорядительни органашен доал деш я лаьттан фонд. Лаьттах пайда эцара дешаш леладеча организацешка къастта моттиг дIалоацаш я СССР юрта боахама Министерство, союзни автономни республикай министерствааш, ништта крайкомий, облисполкомий юрта боахама отделаш. хIаьта моттигашна юрта боахама управленеш, землеустроительни служабаш.

Цар жоп лу совхозашнеи колхозашнеи, ништта кхыйолча юрта боахама организацешка лаьтташ лораделга, дикагIа пайда эцилга вIашитIехьдаккхара гIулакхех. Ништта царна тIадиллад лаьттан учет лелаелга а министерствааша, ведомствааша, паччахьалкхен а, кооперативни а, общественни а организацеша, ништта учреждениеша, гражданаша лаьттах пайда эцара лаьттан законодательствон порядоки нийса лелаяра паччахьалкхен тIехьожам лоаттабелга.

Паччахьалкхено ше пайда эца дIалуш леладечо шийна хеттача тайпара леладередолаш дIалац лаьтта. Паччахьалкхен юкъаре хьашташ кхоачашдара, дикагIа пайда эцаш леладара паччахьалкхен органашта, лаьтта леладерашта, кхыбарашта юкъара лаьттан отношенеш дIанийсъяра массанена юкъара е лаьтта леладерий кхыйолча категорешта лаьрхIа лаьттенца ювзаенна йола правилаши положенеши оттаьй паччахьалкхено.

Вай республикерча дукхха а дукхагIча предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоша, гражданаша Советски паччахьалкхен лаьттан политика нийса ихета а еш телхадайтаи законаш.

Халахете а, законо дIадехар кхоачаш ца деш бола цхьаболa кулгалхой, гражданаш хIана а нийслуш ба. Масала. кIеьига моттигаш яц лаьтташ хоаттам боацаш дIалувцаш а цIенош хьалдеш а. ДукхагIча даьнъе совхозий, колхозий, халкъа депутатий юртийн районни Советий исполкомий кулгалхошта хоашше а хул уж нарушенеш. Цул совгIа, ший ханнахьа уж ца хилийтара деш хIема а дац цар.

Соахка хоаттам боацаш лаьтташ дIалийца 195 гергга моттиг хиннай республике. 1978 шера «Гвардейский» совхоза 0.20 га лаьтта дIа а лаьца цIенопта лаьрхIа лард еллар Надтеречни районерча Гвардейски яхача юрта вахача А. А. Суганпова. Ништта хIама ца деш Комсомольское яхача юртара 6 саг витая Грозненски районерча «Советская Россия» колхоза правленен халкъа депутатий районни Совета исполнительни комитетой.

Бахача наьха бешамашкара совленах дола лаьтташ гучадахара болх а эсала бу районашка. Цу гIуллакха тохкамаш наггахьа мара дац цхьайолча районашкарча лаьттана йолча комиссеш, халкъа депутатий Советаша. Грозненски районерча «Советская Россия» колхозе 70 цIа'е берригнех 10 процент дезал бе доагIачул дукхагIа бешамашка лаьтта долаш. Шалински районерча XX партсъезда цIерагIча совхоза директора К. С. Муслуева приказах укх шера Майртуп юртарча пхе дезала дIаеннай цIеноп де лаьттая участаш, шоай цIеноп долаш уж болладе а.

Цхьадолча боахамаша занон телха а даш колхозе болх беш боацача нахага (шабашникашка) юрта боахама культураш яхейра дIател юкъара лаьтташ. 1979 шера февраль бетта «Советская Россия» колхоза председатела бокъо йоаца договор а оттадаь арахьарча нахага хохашц харбазаши ихее дIаделар лаьтта. Колхоза 34 эзар сом зе дир цу законах доадача гIулакхо.

Лаьттах пайда эцара закон телхаду юрта боахама йоацача организацеша а. Кiезига моттигаш яц оттаьча порядках шоашта дIа ца деннача лаьттах предприятеша пайда эцаш. Масала. «Загорский» совхоза лаьттах 2.5 гектар дIачу а лаьца гаражаш а кийчдаьд Ташкалински транспортни управлене. 1979 шера гослесфонда лаьттах 10 гектар огородашта лаьрхIа хоаттам боацаш аьхар Ачхой-Мартановски райпос.

Промышленни гIишлойн организацеша ший ханнахьа юха дIалац хамна шоашна леладе дIаденна лаьтта. Грозненски районерча 1 Мая цIерагIча колхозо шийга леладе дIаденна 13.9 гектар лаьтта ха чакхъяьнка массехк шу доллаце а юха дIалуш яц Старопромысловски кирпичнаш ю завод. Хьаьн ца дича тIехьагIа пайда эца йиш йоацаш аьнхденка хул юха тала лаьттап. Духхьал «Червленный» яхача цхьан колхозера 67 гектар лаьттана рекультиваци яре доза дехкар тIалатташ я Нохч-ГIалгIайн карьероуправлени.

Лаьттан законодательство телхадарна хьовсам лоаттабара декхараш кхоачашдаре боккхача лоархIаме да лаьттаеш пайда эцача хулаш дола дерригa хувцамаш дIаяздар. учет лелаяр, тIахьожам лоаттабар. Цхьабакъда, тохкамаша хьахьеккхачи тайпара массанахьа а вIаштIехьа-м лаьккхалц цу тайпаса учет. Масала. лаьттан учет лелаяц Грозненски районерча «Атагинский» совхоае. 1978 шера дIаенна участкаш дIаязъяьяц лаьттан шнуровой книжка тIа.

Кхы цIаьнха а кулгалхошка, гражданашна лаьттана доал ца дар, дог ца лазаш но леладар из вай юкъарча рузкъан хами хьурмати ца дер долга дIахайта безам боагIа. Ха дезаш да Iалaмо шийна лерттIа доал ца дича из юха декхилга.

Ш. АУШЕВ.
Нохч-ГIалгIай АССР прокуратура юкъарча тIахьожама прокурор.

Н И Й С А · Ч А НОВКЪА БАЬХАБ

Бера хана дена милице болхлоех хьагаш, царцара безам тIа-тIа совбувлаш хьавенав Нальгиев Хьасана Руслан. ХIаьта из безам хьахилар дукхача даьнъе хIанз БурокIалха, Пхьиленъонгий-Юрта участкови инспектор волча цун даьца дувза доагIа.

Руслан школе деша вагIача хана дено харцахьа лелача берашца машар боацаш, нийсхо эзаш хьавенав.

1972 шера Нохч-ГIалгIай университета филологически факультете студент хул цох. Новкъосташа сиха кхетадир эIамига саг общественни декхараш кхоачашдара тIера волга. Деша вагIача юкъа из массехказа хорж профсоюза студкомитета председателала.

Дешаши общественни вахара хьинаре даькъа лоацаши вале а общественни хьисапе милице организаца бувзамаш а тесса правопорядок лоревча даькъа лоацаш хиннав.

Цу дерригие лоархIам а бийя университетера дийша воаллане а Назрановски милице райотделе балха дIахьожаву из. Цу хана дена шн шу даьннад. Юххьанца цо кхоачашдир кхуьвш боагIарий гIулакхашта волча инспектора декхараш. Шу даьлча цу инспекце начальникалла оттавеш лаккхир ший декхарех дика лоархIавеш воль зIамига саг.

ХIанале а дукха нийсбеннаб инспектора, оалаш ма хилларь. «хала кхелетараш». Царех хIараннеца ший тайпара дуаца а кIезига къахьега а дийзадац. Ништта, каст-каста дагавийнна цар даьшца-нанашца а.

Масала, хьонаргва вай БурокIалха ваха. 1962 шера ваь Даурбеков Мухьмада ТIахьир. Цхьан хана харцахьаря хIамаш леладеш хилларь милице учете латтар из. Дукхха къахьегъ хилар Руслана цунцан цун даьца-наьнацеи. Кхийтар из ше лелабаьр харцахьа никъ болгах. БархI класс а яьккха хIанз Назрановерча № 14 йолча СГПТУ дешаш ва из. Училищерча кулгалхоша а дика тешал ду цунна.

Ништта учета латташ вар Пхьиленъонгий-Юрта ваха Сакалов Рамазана Мухьмад а. Хада кхуш воагIар из къаенна нанен бIаргашта хIама ца гуш вола вошен мара воацаш. Уж лелабе безар. Деша ца ухаш дукха ха йиъкхар. Новкъостал дир Руслана. ХIанз Мухьмад бархI класс а яьккха Орджоникидзе гIишлонхо а хинна болх беш ва. Каст-каста вIашагIкхет уж.

Царел кхы аттагIа вацар Оскаиов Саварбина Камаудия а. Из дешаш волча школе каст-каста водар Руслан. Даьла а наьнаца а кIезига дагаувла везалзар. ХIанз итт класс а яьккха Бурочарча совхоз-техникуме дешаш ва из. Ништта, кхелетарех 20 гаргга саг нийсача новкъа ваккха карагIдаьннад цунна.

Дика бовз инспектора воча зуламеча гIулакхашта тIакхуш бараш. ДIадахача шера Ачалкха ваьча Боков Лобзава Хьамзета БурокIалха ГАЗ-24 машинаца бийсанна саг а вийна юха ца а соцаш дIаваьхар. Кхаь дийнахьа цхьан сахьата наб ца еш лийхар из Нальгиев Руслана. Ший машина кхьдоэ басар а хьекха, из тоаль сатийна вIагIа вагIар Хьамзат. Цхьабакъда, сатем байра цун Руслан ший юа бIаргавайча. ХIанз из лаьца воал. Бераша цун лер тIа ваьккхавецаре, хетаргахьа. ахы а дукха ха эшаргьяр цунна из хьагучавакххара. Хьаьлер малагIча маркех машин яр, малагIча оагIорахьа дIаяхар. Цу гIулакха ахчан совгIат делар Нальгиев Руслана.

Ништта балха гIулакхашца ше милице цIаьххан ца ховшш ца нийсвеннилга хьагойт лейтенанта Нальгиев Руслана.

А. САГОВ,
укха соб. корр.

СУРТА ТIА: лейтенант Р. Х. Нальгиев.

С. ПУГОЕВА сурт.

Социалистически мехкашкара хоамаш

СИХАГIЧА ТАЙПАРА

Улан-Баторе хьалхьеи латт МНР-с аттара йоккхагIйола ТЭЦ-4. Цун наз 360 эзар киловатт ба. Монгольски советски гIишлонхоша сиха хьалъю хургIозча теплоэлектроцентрали лоархIамегIа йола объекташ. Керттерча корпуса йоасал дIаттедаргIйола лаьтташ йIахара галерей.

Цхьан хана хьоашлаца йоаггIа ламаш наре ца хиннача ништта хIанз 20 электростанци а йоаг беш, хIара шера йоаких вIаллнерд ницоватт-сахьатах совгIа электроэнерги е 1940 шерарчул 80-еза дукхагIа.

(АПН).

ВЕРКАТЕ ВIАШИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

Вежарашка долча мехкашна лерргIа чакхбоаких социалистически экономически интеграци дегIайоалaрен боахами гIулакхаш хIоаргдарех наьъ. Дунен халкъашта юкъерa социалистически къахьеган бехкьача хьамое даькъа лацар — Болгаре динамически экономически дегIаахара керттерча факторех цаI.

Республике специализаци ю, масала. электротельфераши автопогрузчикаши, электрокараши, электроштабелераши, хIаьта ништта электронно - вычислительни техника арахецара. Специализаци ерзатт станкостроительни, инструментальни, механьтта чакхдоккхача а механьтта химически а промышленноста.

НРБ потоиеннаце лард а кооперировани бувзамаш. СССР-е лаьрхIа «Жигулевтa», «ГАЗ», «КамАЗ», «ЗИЛ» яхача грузовой машинашта эше оаткалаш арахецарах кийчча автомобилаш тел Болгарена. Шин мехкий специалисташа йоаьлла вIашт цхьана гIулакхаш леладар бахьанъе вIаштIехьдаьннад «Т-54», «Болгар-100» яха тракторш арахеца. «Шкода» яхача чехословакий объединенеца гIулакхаш а леладеш НРБ арахец грузовой автомобилеш.

Республике хьицара даьгIа лоаш СЭВ-а чакхий-мехкий вIашагIтехь энергосистемаш догIайоалнеча, атомни станцешта оборудоваии хьочa.

(АПН).

ДОТТАГIИЙ КУЛЬТУРАЦАРА БЕЗАМ

«ДоттагIаел поезда» СССР-е баха беъ лакхьар ИНР яхе дешархочо — зрени а советски а писателий поэтий произведенеш ешарий цхьайтталагIча конкурсе котбаьккхарна.

Вежарашка долча халкъа культурацара безам тIа-тIа чIоагIлуча польски кагирхой шерра тоаг ... а из кIоаргга Iоаш. Республике а 40 эзар гаргга библиотекеи книгохранилищен. Алхха кублачи библиотекашка да 90 миллион книжка. Царна юкъе кIезига яц эрсийн советски писателий произведенеш. БIарча хохк хьайицача доаол дехьарча авторий арахецача книжкех кхоалагIа дар советски да.

ОТХОДАШ ЙОАЦА ФАБРИКА

Сушице яхача гораdера «Соло» оала дахчан хIамаш ю предприяти а бийдалах эгара дикагIа пайда эца Чехословакера предприяти. Укхаза хIара шера чакхйоаких 320 эзар кубометр хьу. Цох хьаю кIилеторгаш, фанера, херх хьенха материалаш. хIаьта отходех хьаю древесноволокнисти плиташ. ГIишлошъеча шерра юкъехухь уж.

Предприяте болх бaь даьнначa тих кхейнеса вродуктах юртбоахама удобренеш хилара тарра пайда эц. ЛаьрхIа обработка яьчул тIехьагIа хьайбашта телача доаьъарах ет из витаминни добавка санна.

(АПН).

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЦХЬОАГIОНИ КХОТАДАЛАРЕЙ НАЬЪАПА

Вежарашта долча мехкашта юкъерча юкъмоттига дика традици а хинна дIаэттад КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев Крыме социалистически содружества партейн паччахьалкхенийн кулгалхоца вIашагIкхеташ хилар. Укх тIехьарча хана цу тайпара доттагIал тIехь вIашагIкхетараш хиннад вовкъост Л. И. Брежневнея Болгаре, Венгре, Польша, Румыне, Чехословаке партийнопаччахьалкхен деятелаштеи юкъе. Цига дийцад социализма цIекхаш политикан экономикан даькъе вIашш бувзам бола гIулакхаш леладарах а хIаьта ништта дунен халкъашта юкъерча арене вIашш дага а дуалаш машари кхерамазлеи чIоагIъяра, кхохкам кIаьдбара процесс дIахо яхьаран кIоаргъяран, сихдаь хьадеш латта герзаш юхеседергдолен герзаш дIадохаргдолен гIулакхаш чакхдахара гIулакхаш цхьана тардарах а дола дешаш.

ХIара шерра-шерра чIоагIа лу, шер а лу вежарашка йолча паччахьалкхений экономически бувзамаш. Крыме кулача вIашагIкхетарашка переговорашка керда накульсе лу масcе оагIорахьара уж бувзамаш шин оагIорахьарча ларда тIа санна, ништта ВIашш Экономически вовкъостал дара Совета довзошаца а дегIанхулара. Цхьана леладача гIулакхий лоархIамеча формаех цаI а хинна дIаотташ латт 1990 шерага кхачалца йолча хинна лаьрхIа йола промышленноста керттерча довкъошка специализаци кооперировани яра программаш. СССР-о социалистически содружества дерригача европейски мехкашца цхьана кулгаш яадаьд цу тайпарча программашта.

СЭВ-а доввонел чухьа тIатIа чIоагIлуш долча социалистически паччахьалкхений бувзамий лард хила а хинна, хIанз а я социалистически экономически интеграце комплексни программа. Крыме переговораш йолча хана цIаьхха а хьахаьхадир хIара мехка а еррегача социалистически содружествана а долча гIулакха интеграци кооперировани кхы тIа а кIоаргъе гIерташ шоаш хилар.

Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещание укх шера мае хьадда программа оттайир машар Iалашбаран кхохкам кIаьдбара гIулах чIоагIдаран, тIема дакъе а машар кIаьдбара. Дунен аренерча событей леламо бакъдаьд цу совещание документашкара яьводашн кахьхаши нийса хилар. ХIанз хьаьда хIамаши гIулакхаши далаа даргдац Советски Союзен Варшавски Договора кхыча паччахьалкхенийн машара инициативаш тахкъяхара. Боккхача лоархIаме да — хIаьта цу хьаьъехьа Крыме къаьстта а дийцар — Мадриде вIашагIкхетара бокъонца кийчдалар. тIема кхохкам кIаьдбаран герз дIадаккхаран еррегача Европа юкъара конференци гулъярах йола политически решени цига тIаэцар.

ДоттагIален вIашш дIа-хьа дувцар кхетадечен хьалашка чакх а дуалаш, вовкъост Л. И. Брежнева социализма мехкий партийни паччахьалкхени кулгалхошцара вIашагIкхетараш еррегача социалистически содружества цхьоагIо чIоагIъярен кхотарен лоархIаме форма а хина дIаэттад.

«ХУЛИИТАРГЬЯШ» ЯДЕРНИ IОАЖАЛ

6 августера 13 августе кхаччалца Дерригдунея Машара Совето ьвча решенегIа чахкдоахкхаш да ядерни герз декхарех бомбардировкай жертвашцарча солидарноста тIехьарча гIулакхий КIира. Американски военщино Хиросимен Нагасаки яха японски городаш 35 шу хьалха акхагIча тайпара йохаяр — из дар дерригача дунен тIарча адамашта ихерам тIатассар. Цу хана деза машар безача общественносто сацийтаи ядерни герз цIендаь дIаданкхара, цуи запасаш хIалакьяра тIехьара къовсам. Цу къовсама хьалха а яьнна йода Советски Союзи социалистически содружества кхыдола мехкаш.

СССР-о 1946 шера а тIехьа атомни энергех йолча ООН комиссе дIачуелар атомни герз кийъе ца даккха, ма гера хьаделлeн дIадилла улладелген дехха, кхаь беттал тIех ха ца йоалийташ цун запасаш хIалакьяь дIаяха паччахьалкхенашна декхар тIавцара хьекъехьарча дунен халкъашта юкъерча конвенце проект. Из конструктивни ший ханнахьа енлен СССР предложени тIаеца тигаклар, ший условеш кхайохкар духьа СССР-а гаргa, хIанз а санна, тIема соале яккха гIерташ хиннача ВIашагIкхийттача Штаташа.

Цхьабакъда, вашингтонски политикий жерамe авантюристически плахаш кхоачаш хила тIа хьаьха яц. Цар наьъка тIа — машарца бола вай планета халкъий лоIам, социализма мехкий машар безаш бола арахьара политически никъ, цар конструктивни инициативаш. Советски Союз, кхыйола социалистически паччахьалкхенаш, планетера дерригa машар беза нийсаш бахьан долаш белгалара прогресс ма сихдаь хьадеш латта ядерни герзаш сацадара даьхъе. Да а даь чакхдоахкхаш да ядерни герз доарна ма дарах дола Договор, атмосфере, космически лъссалене, ма кIал ядерни герз деш дола тохкамаш декхарах дола Договор, дукхха кхыдараш.

Машар латтийтар духьа тахан машар безача общественносто хьета цха къаьстта лоархIам болаш да. Адам цхьатарра хIалакдеш долча герза Iалахате духха запасеш Iоалаь лаьттан тIа. РеакционнегIа долча империалистически гIозараша мехкар а доахаш герзаш сихдаь хьадаро, политически бехктохкам боацаш гегемонистски уйлаш йолаш уж хилара кхы тIа а чIоагIбу ядерни кхерам. Ца кхера йиш йоацаш дац тIема авантюрашкахьа узаш йола режимаш керте латта ЮАР, Израиль, Пакистан санна дола мехкаш ядерни герза тIаккхуьлга малхбузехьарча державаца могадар а.

Цудухьа тIа-тIа чIоагIагIа хоз дунен тIа сихдаь хьадеш латта герзаш соцаде яхаш дIадехар. ЛоархIаме да, йоах нийса уйла еш болча политически общественни деятелаша, США-с юххера а ОСВ-2 Договора ратификаци яр. ЛоархIаме да керда американски ядерни ракеташ Европе ца оттаяйтар.

Укх кIирагIа Японе хиннача ядерни герз декхара тIехьарча Дунен халкъашта юкъерча конференце тIайтцача кхайкарал тIа белгалдоаккхар, «дунен тIара ядерни герз дIадаккхаран дерригача адамашта маьрша вахар Iалашдаран духхьал хIанз деррига ниэаш тIадахийтаза дарг ца хилар».

КЪУЛБА - МАЛХВОАЛЕН АЗИ: ГIУЛАКХАШ ЛЕРТIАДАХАРА НОВКЪАРЛЕ ЕР МАЛАВ

Къулба-Малхбоален Ази юха а планетерча «дIайхача кхуврчашта» юкъе я. хIанз йолаш — духхьал Вашингтовен Пекинан «хьоашал» бахьан долаш.

Вьетнаме США агрессийолча юкъагIа цу регионерча мехкашта юкъера гIулакхаш воча доахаш хиина хIаьвш дIадахаргахьа лоста ииа болаш лаьтта тенденцеш американски империалистийн пекински гегемонистийн уйлашта духьала хиина хиннай. США-с, кхохкам кIаьдбара гIулакх доxадара тIаберзабаь ше массеза а лелабаь наьх чакх а боахаш. Къулба-Малхбоален Азера гIулакхаш чоалхаеча хьал тIа оттадергдола ха лийхай вьетнамски тIем тIа эшар бахьан долаш харара яьнна повицеш цу хьалашка кхоаттаз гIортар духьа. ХIаьта цу районера Пекина гIулакхаш 1965 шера Мао Цзедуна вIашагIделлача, «...Къулба-Малхбоален Ази хьатIа ца йоалайча аргьяц...» яхача декхара тIадерзадаь да.

Хоаш ма дарра, наьхь бовча хана а тIехьа США-си Китаен вIаштIехьдаьнхар. «шоай лоIамера репатриантараш» ба а моттийташ, вIаьханза йиса полпотовски бохараш Таиландера Кампуче дIаюгилга. ХIаьта НРК герзашцарча низий оборонительни гIулакхаш, хоаш ма дарра, дунен общественноста хьалхашка Iодехар Вьетнама агресси санна. США-с сихъенна вIаштIехьдаьнхар Iалаьмате духха герзаш Таиланде дIачухкухьаргдолаш «сигала гIолла тIий туллила». Ший аргIанна Таиландо а бIу тIауяз довзонна. Вьетнамацарча довзонна йисте ший ма хулла тIема кийчо еш я Китай. Моргаш тIагуллуш латт лаоссно-китайски довзонна а.

Ништта Къулба-Малхбоален Азе искусственно кризиски хьал оттадеш латт цу районера халкъаш вIашаланхохар духьа. Ништачa хьалашка кхыча мехкашцарча гIулакхашта болча шоай министрий конференце СРВ-ас, НРК-ас, ЛНДР-ас июль бетта юкъе предложенеш елар вIаший ца латара валад еча оагIонашта духьала енйпа балхаш леладара шоай территорех кхыча мехкашна пайда ца эцийтара хьакъехьа. Таиланден Кампучан довзонашта йистерча районашна демилитаризовани зонаш хьаяра хьакъехьа Таиландаца вaIад яр.

Уж предложенеш дIатIа ца эцаш Iайнача Таиландо духхьал бIаргашта бIаргагуш кхычун оазаца дера наьмаъл юххьаца таиландски премьер-министра заместитела Комана Индокитая кхаь мехка инициативах «пайда эца тарлуш хилара хьакъехьа кхераш-эгаш яьча заявлене. «Бангкок пост» яхача газето дача ташалагIа, «корзагIдаьхар» Таиланда кхыча мехкашцарча гIулакхий министр духхьал цу деношка шоашта мутIахьа ве гIерташ хиннача Пекинерабараш.

Иэзамо маIан долаш яр духха хе йоацаш чакхъяьнна ООН генеральни секретара К. Вальдхайма СРВ-ен Таиланден кулгалхошца хинна переговораш а. Цо лакхха мах бир конструктивни къамаьл дIадоладе СРВ кийча хилара. хIаьта Бангкоке Вальдхаймацарча къамаьла чам байра, цхьа функндаь «Вьетнама оагIонгахьара кхераш хиларах» из тешаве шоай вIаштIохьа ца даларах.

К. Вальдхайма Ханоен Бангкокен ьвча переговораша цIаьнха а хьахъенхар, бокъонца машара тIехьарвар малая а империалистически гегемонистски низаша яхачоа тIехьа а, вайнна, цар хьаьра хий декхар малав а. Индокитая кхаь социалистически мехко цIаьнха а хьахъенхар гIулакх лертIадеккха шоаш кийча хилар. Вешта из-и шин оагIорахьара хила езаш процесс ма йий. ХIаьта Къулба-Малхбоален Азе оалаш ма дарра, «цхьан кулгаца тIоараш детташ хилац»...

Л. ЖЕГАЛОВ,
И. МАСЛЕННИКОВ,
М. КНЯЗЬКОВ.
(ТАСС).

ДРУЖИННИКАШЦА БУВЗАМ А БОЛАШ

Общественни порядок лораяра лоаттабеча къовсаме къахьегамхоща айхха лелабеча бувзамах, цар цахаддаш деча дукхача тайпарча новкъосталлех пайда а эцаш массеза а советски милице ший болх баь хилара тешал деш да дукххача шерашкара цуи истори. Къаметтел зуламаша къовсам лоаттабара геттара дика болх лелабеча паччахьалкхен органий а общественностагара дизза новкъостал ца хилча бокъонаш телха ца айтара мел эшар де вIаштIехьдаргдац. Цахаддаш дерригча халкъа тIахьожам лоаттабеш хилча мара ший ханнахьа гучадаргдац сага лоарзагIаелар; цуи бахьанаш гучадаха, дIадаха. Духхьал общественности общественни воздействани дикагIа а нийсагIа а йола средство а харцахьча новкъа ваьнна саг ший каннахьа соцавара, юхатохара.

Халкъа дружинашцара бувзам шербарен гIулакхаш тоадаран цхьадола хIамаш даьд НГIАССР чурча гIулакхий министерства. Укх тIехьарча шерашка дружиннико вIашагIъехкай харцахьара хIамаш леладе тарлуш болча кхувшбоагIарашца болх бара, паччахьалкхени общественни довлахьа лораяра тIехьа къовсам лоаттабара, наькъий-транспортни происшествеш ца хилийтара, массовни мероприятеш чакхйоахача хана юкъара порядок телха ца йитара, бокъонаш телхаяра профилактика яре йола отрядаш, группаш, секцеш. ВIашагIа а елла тахан республике болх беш а 33 эзар совгIа дружинник юкъе вола халкъа дружинаш. Духхьал город Грозне кIара денна юкъара порядок лорае юкъера лаьрхIена арахоал 850—900 саг.

Соахка 6138 бокъонаш толхаь саг НГIАССР МВД органашка хьовоалаьа халкъа дружинникашка. Цар дакъа лоацаш ца хулийташ дукха зуламаш дисед. Паччахьалкхено йоккхий а сий долаш йола а бокъонаш еннай дружинникашта. ДукхагIча даьнъе дегаш дика долаш, советски вахара гIулакхаш дезаш, социалистически общежите нормаш ьвовбалъа тIазцаш нах ба уж.

Юкъара порядок лореча, зуламашца къовсам лоаттабеча дизза дакъе лоац: авиаотряда ший лоIамеча халкъа дружина начальника Эдуард Георгиевич Бородина, «Автоспецоборудование» завода шлифовальщика Александр Михайлович Кравеца, маьнжакомбината болхлочо Гезван Рашидович Саралиева, радиозавода слесара Александр Иванович Иванова, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета преподавателаша: Саид-Ахмед Арсенович Хусаинова, Рамзан Усманович Гайтемирова, Шахрудин Айдиевич Гапурова, студента Дмитрий Абдулвахидович Мегиева, кхы дукхачар.

Дукха масалаш доаладе йиш яр дружинникаша хьакъалца а тIагIертта а хулиганашкарем зуламхошкарен герзаш хьа а доахаш, каребоалабарах. Масала, дружинникаша коммунальни гIишлон отделе начальника Эдуард Георгиевич Бородина, отделе инженера Виктор Алексеевич Филимонова герз а доаккхаш октябрь бетта соцаяир гражданин У. М. Догмаев. «Грознефть» объединене Грозненски технологически транспорта управленерча дружинника нов. Хаккхана центральни базар тIа дежурни волаш цхьан гражданинга зоелар гепча. Паьвоча милица болкпоунице нов. Хаяхьва созвир зуламхо. Ништта цу дружинника гаржа нох шоакьяа топ хьаьаккхьр цхьан хулиганагара. Дукхха а да цу тайпара масалаш.

Дикал, эффективность — юкъарча вахарера хIана кIоарга чуловцам бола уж гIулакхаш айхха бувзам болаш да шоай лоIамеча халкъа дружинашца, хIаьта цар балха дикал ювзалуш а я дукххача хIамашца.

Хетачох, цун керттердар нах хьахархарах латт. Дружинникахьалхарча даькъе хьалха латта болхло, колхозахо, гIуллакхера саг, студент, дешархо ва. Ловцца аьнча, шийна хьаахашкара декхараш кхоачашдуургдолаш физически, морально-политически кийчвенна хила веза из. Дружинника балза дикал — из бокъонца вай советски законаш кхоачашделга, пела хоаш хилар де. Цун балхаца хила йиш йолаш дац социалистически законаш телхаделга, гражданашка бокъо йоацарой дувцилга. Укхаза нийслу цIе эиг хьерча саг сихвалaрех законаш телхадеш йола моттиг.

Юкъ-юкъе улицашка го йиш я кхаь къейлабаьккхачул тIехьагIа белажашкара Iочуулаш корте а болаш пхьарсех цIе зигаш декха кагий нах. Цу чешта вIалле ийи сапен дайнадийхьогI аьнна хеталу. Фу Iомадергда кегаенначa сагагара?

ХIаьта, ший лоIамеча халкъа дружина балхаца хила йиш мичай лоадамбоацараш. Дерригa уйла яь, эза, диста, уж дружиаш вIашагIйохкара керттерча гIулакха — юкъара порядок дика лораяра тIадерзадаь хила деза.

Ш. ГАВГАЕВ.
НГIАССР МВД отдела начальник, милице подполковник.

ШИННА А ОАГIОННА ПАЙДАНА ХУРГДОЛАШ

Йоккхача химе керда объект хьалъеш латт Джурджу яхача румынски городе. ХIанз хьалъешъяр я комбината — каустически соден хлори арахецара йолча завода керттера звено. Керттера комплектан оборудовани Советски Союзо йохьийтаргьа, вай специалисташ хургба ништта монтаж, мишта ю хьожаш тIахьожам лоттабеш а завод йолаялийтарца дувзаденнача балхашта кулгалдеш а.

Шер-шера арахецаргда заводо шн бIаь эзар тонн гаргга каустически содеи из миссел хIана яц аьнна хлори. Продукце доакха дакъа Советски Союза хьаихухьийтаргда.

(АПН).

АЛСАМДОАЛАШ ЛАТТ КIОР БОАККХИЛГА

Венгерски специалисташа даьча лоархIамех, бIаьшере чакхйоаллаш хIанзчул шозза дукхагIа кIор эшаргба мехка. Цукца дувзаденна чIоагIа теркам тIабохийт ВНР запас шоай бонагIа йола кIор боакххилга алсамдаккхара. Правительства решенегIа Вичке районе, мехка малхбузехьарча оагIорахьа, хьалъе йолаьй йиъ кIоарга шахта. Уж хьалъяр венгерони кIор боаккхача промышленноста исторе эггара йоккхагIа йола проект я. Шер-шера тергба цу шахташа халкъа боахама бархI миллион тонн кIор. из хургба хIанз Венгре боаккхачув ах. ХьатIадоагIача шера — йиллача хана шу хьалха баккха болаберIбоба кIор Советски Союзе хьаяь лакха балха оасарле йола лаьттанна кIалха пайда ийбеш йола машинаш болх беш хургйолча Маркушхедерчеи Надьэдькахерчеи шахташка.

ВНР бокха лоархIам болаш да кIор баккхара гIулакха Советски Союзаца цхьана гIулакхаш леладар. Шин мехка специалисташа цхьана ду цу мехка кIор боалла керда моттигаш лахара балхаш, уттало шахтий проекташ, лаьттанна кIалхарча кхы уж лораяра методаш.

(АПН).

КЕРДА ОБРЯДАШ — ВАХАРЕ!

ТIЕМЕИ КЪАХЬЕГАМЕИ ВЕТЕРАНА СИЙНА

Вай вахаре тIа-тIа дукха-гIа юттиг дIадоладаш хаттт кердача обрядашел традицешен. Сан йоалаар-махьаре ахар комсомольски хьнсай чаккдоахилга, улиций цIейш дезделга, Советски Эскаре гIулахх де болха кагирхой безаб накъвбоахилтга, кхьдола дика тIулакхаш сайна Сунженски райони Нестеровски станице дIадоладаьд тIемей къахьегамей ветеранаш безбелга.

Цу тайшлара хьалхара сайре хилар укх деношка станицерча культура ЦIагIа. Из кетаьар тIемеи къахьегамеи ветерана Нечаев Василий Евдокимовича. Цу сий долча сага кховаткъа шу дьяннад. ЧIир лехаш хиннача Заслонов Константина бригадана чуйоагIача Чапаеве цIи лелаеча партизански отряда дяъ шера командир хиннав из.

Культура ЦIагIа цIей долча хана хуллача бесса са айденна я. Пенаца хьалтехя доалл Нечаева портрет, цунна кIал доккхача алапашца яздаьд: «60 шу».

Цул хьалхагIа моттигерча колхозни радиос массехказа передачаш яьй турпала-партизанах, денал долча коммунистах лаьца.

Культура ЦIагIа зал йкза нах ба, массане а бе зиаш доахк. Укхаза ва колхоза председатель, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета депутат Ю. Е. Зиборов, халкъа депутатий юрта Совета исполкома председатель Д. А. Мейриев, колхоза партнома секретарь Ж. А. Ибрагимов, колхоза правлене, партнома членаш, депутаташ, райцентрера баьхка хьъший, дртгагIий, юбилляра гаргара нах. Берригаш а дог айденна, гIадбяха ба. Уж пенсе йода саг накъавакйе вIашагIкхийттабаш. Тахан керда обрял хьакул. Из тера я «ДеррIгача даг тIера» яхача передачана.

Ветеран юбилейца дахьрала вуьцаш йола оал хиз динамика чура. Цул тIахьагIа сцена тIа йоал чтец-декламатор Шедоумова Нина. Цо еш В. С. Нечаевх лаьца Погорелов Ивана даьь «Лайхказа салте» яха поэма. Образни долча поэтически мугIараша хьаькоих турпалхочун сибат, цун берал, къонал, салтечун вахар, чов хинна моастагIчун тыле висача зIсаро кховчашдаь ший дехкар.

ТIом... Доазон йисте... Кхетам чу вацар командир белорусски юрта бахача нана ай а ваь шоайцига чухьо ва хана. Цунна йола госпиталь хилар цIен бада, пор — ветеринарик фельдшер!

Дукха ха ялалехьа обкома цхьан подпольщиках кхийтар из. Гонна юкъебисача тIемахоех, кIал бахача нахах партизански отряд вIашагIъеллар. Цул тIехьагIа хилар Заслонов Константинаца вIашагIкхетилга. Чапаева цIерагIа йола отряд дIакхийтар К. Заслонова партизански бригадах.

...Чаккдаьйр поэма тIехьара мугIараш. Торжество дIахьош йолча Н. А. Зиборовас сцене хьалтIаббоелар дех В. Е. Нечаевгарех цун сесагага Анна Степановнагарех. Юбилляра цIерагIа дукха дIайха дешаш аьлар цо, цун вахара никъ бийцар.

Дош лу журналиста В. П. Шевченкоии. ТIом хьалехьа ветераннаца цхьана дешаш вьигIав из Серноводски педтехникуме, дагадоагIа цунна Василий Нечаев тIема уйлице деша водаш шоаш накъавелкха.

— Вай турпалхочун тIема гIулахх цун наькъа тIа депача совгIаташа лувц, — аьлар журналиста. Уж дукха да. Царна юкъе я ЦIеча Седкъа, ТIема Цlеча Байракха, кхыйола орденаш.

«Чапаевцаша» 150-зза лелхийтад аьшканаькъаш, дукхагIйолча хана царца эшалоаш а йоаш, салтий, тера, кхача тIабода 200 совгIа автомашин йохайй. Уоаийъ моастагIчун ззараш бода салтийн эшараш.

ТIом, тIом... Хала денош дар уж. ТIехьара а Советски Эскарах дIовхийтар партизанаш. Хlаьа малхбузеха, фашистех тIом хьабоабахьа оагIорахьа болхар салтий. Ротана керте вар навятан Нечаев.

...Юбилляра хетадаь илли оал станицерча художественни самодеятельноста доакъошхочо Журавлева Людмилас. Из да Оскар Фельцмана «Разведчиках йола баллада».

Сайре дIахьош хиннача дехарах юбилляра дийцар партизански наькъа тIа шийна дайначох лоархIамегIдар: Заслонов Константинаца вIашагIкхетарах, Орша яхача города юхке из верах а из цигача дIаволларах а, ше парте дIаэцарах.

Дош лу колхоза председатела Зиборов Юрий Яковлевича.

— Вежа доттагIа, Василий Евдокимович! Тхьо шу да вай цхьаца болх бу. Даймехка ираз бахьанце бокъонца къахьега со Iомавайр хьо ва, — доккхал а деш аьлар Юрий Яковлевича. Цул тIехьагIа Iодийшар юбилляраг моаршал ховтташ дола адрес, дIаделар дукха совгIаташ. Царна юкъе я КПСС Сунженски райкома, халкъа депутатий райсовета исполкома Сийлен грамоташ. Орше бахача партизанаша, доттагIаша дахийта письмош, телеграммаш.

Комсомольцаша, пионераша, берий бешамашкарча бераша юбилляра зизаш делар, стихаш йийшар.

Шийн чIоаггIа сий дьача юртахошта юбилляра доккха баркал а оалаш чакхъаьйр сайре.

Иштта вахара юкъера керда обряд.

С. КОРАБЛИНОВ.

Спорта хоамаш

ФИЗКУЛЬТУРНИКА ДЕННА ХЕТАЛЬ

Ерригсоюзни физкультурника Ди тайп-тайпара сакъердаме яхьаш чаккъахъарца белгалдаьккхар республика столицерча спортсменаша физкультурникаша.

Иштта, городерча шахматни клубе хиннача блиц-турнире дакъа лоацаш хилар 34 шахматист. Цига яккха йиш йолча 11 очках 9,5 очко а яьккха котаьлар спорта мастерала кандидат Ведзижев Хьажбийкар. ШоллагIа моттиг яьккхар 9 очко йолча спорта мастерала кандидата Оцаев Хьажмурда. Уж шаьшше а «Урожай» яхача спортобществера ва. ХIаьта кхоалагIча моттиге дIанийсвелар «Трудера» Баглии Владимир.

Блиц-турнире котбаьннараштa елар Грозненски городской спорткомитета грамоташ мах бола совгIаташ.

* * *

Шоатта дийнахьа дуккхача грозненций теркам тIаэзар В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа старт яйача велосипедаш хехкарий яхьаша.

Города центральни улицашкех майдашкея тIолла 20 километр йаьха йолча дистанце тIа массарел хьалхагIа финишага кхьачар «Трудовые резервы» обществера спортсмен Даебоев Олег. ШоллагIеи кхоалагIеи моттигаш яьхар А. Андреевех («Динамо») И. Щелинскех («Труд»).

ФУТБОЛ

ДIадахача кIиранднйнахьа футболах йолча СССР чемпионата «А» класса шоллагIча лига кхоалагIча зонера командаш аргIанаре, ткъесталагIа тур чаккйоаннихаш хилар.

Цу дийнахьа Пятигорске моттигерча «Машукица» лайзар «Терек». Из вIашагIкхетар оаст 2:1 а йолаш фусамдай котбовлаш чаккъяннад.

ХIаьта РСФСР футбола федераце беча хоамагIа, цул хьалхарча, барайтталагIча туре кхоалагIча зоне кхьйола командаш шоайла иштта лайзай: «Машук» — «Динамо» (Махачкала) — 2:0, «Цемент» — «Волгарь» — 2:0, «Дружба» — «Ротор» — 0:0, «Динамо» (Брянск) — «Авангард» — 5:3, «Спартак» (Орел) — «Салют» — 3:1, «Металлург» — «Ростсельмаш» — 0:1, «Сокол» — «Торпедо» — 1:2.

КОМИ АССР. Печоран Ильичен шин хини юкъера 720 эзар гектар дIалоац Печоро-Ильчески заповедникo. Iалама цу «дийнача музеи» чулоац Печоран гонахьара лехале, кедровни корсамахьехен хьуна тIйола къилбаседехьарча Урала лоаммита хьалхе. Переписата хьекъча, заповедникие ди эттара дакхаргIча гаьнни корэI біиь совгIа тайпа, шоатта тайпара оьхий, алхайтта тайпара чкъьарий.

Ше хьахиннача укх истаткъе итт шера шиа доалахьа лабораториш, производственни мастерскеш, музей, Iаламик библиотека, гербари а йолаш йола йоккха Iаламаи центр хиннай заповедникех. Из йовзаш я мехка эггара хьалхара опытни лосеферма хиларах тарра а.

СУРТА ТIА: заповедника опытни фермера кара Iомаяь лоса кIоригаш.

С. ГУБСКИЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

Кердадараш, событеш, фактш

ЧКЪАЬРИЙ ЛУВЦАРА ПЕРСПЕКТИВАШ

14 августа Ленинграде хьаелл «Инрыбпром — 80» («Чкъьарий а форда продукташ а яхарен чакхъяхарен средствaш, хин биомассала воспроизводство яра») яха дунен халкъашта юкъера выставка. Къаьстта теркам тIастабва кхоачиргба чкъьарий запасашта воспроизводство яра. ХIаьта из кхетадеш а да. Шерагара шерага къаьгта гучадоал цар запасаш совъяхара цхьаккха хIама а ца деш форда кладовой чура дилла а хIамаш хьакхухьаш хилча вIаштIехьа хургдоацаш хилар.

Советски Союза йолаш я цу выставке дIахьокха экспонаташ. Иштта, мехка чурча хиш чура чкъьарий довхилга толамца дегIаахарах хьакиннараш чIоаггIа хоалуш да: тIеххьарча 10 шера Iамашкара доахна чкъьарий лялахьа тIакхийттад.

Кхы а йоккхагIа я форда чура чкъьарий дахара перспектива. СССР дIагойтаргья выставке чкъьарий, букъа тIехь йоаца хIамаш, фордашка а дирача хишка а тIаювла бьаца хIамаш йолаяра йола оборудовани. Цига баьхкача наха дIайовзийтаргья КIайча форда сельда йола чкъьарашца Iов туеса искусственни моттиг, Баренцово форда чу камчатски крабаш лелаяра опыт, Волга дельте чкъьарий запасашта воспроизводство яра йолча объектай комплекс, белорыбица оалача чкъьарашка акклиматизаци мишта ю.

Волга тIа хьадаьд чкъьараша Iов тессара дола бIешаш. Йоккхийча моттигашка осетрови чкъьарашка Iов тессийтара магIа билаб. Из бахьан долаш Iов тасса Волга чууха белорыбица сапна долa маькера чкъьарий дукхагIа хиняад. Къоастадаь аьлча, 1971 шера 1,6 эзар мара ца хиннача 1978 шера 11—12 эзариега кхоачаш.

Мехкарча осетрови чкъьарий кхедеча 11 заводах 6 Астраханскн областе я. Шер-шера Каспийски форда бассейне чухеш пар 46 миллион шоаш кхедаь белуга, осетра, севрюга пхандаргаш. Искусственно дебадар бахьан долаш Волго-Каспийски районе шер-шера лувцаш дола осетрови чкъьарий 12 эзар тонна га кхоач.

Советски Союзе хьаду дукха форда хишка чкъьарий кхеду паччахьалкхени кооперативни боахамаш, хи чурча баьций плантацеш, пхандаргаш леладу фермаш. Масала, Посьет яхача Тайжача океана заливе я форда гребешкаш лелаю плантаци. IвIрцача форда тIа болх беш ба устрицаш лелаю (шера 4 миллион товарни устрица лу) Ягорлыцки опытно-промысловни боахамни пхандаргаш леладу (хетаргахьара «хьувкъам» — 8,2 тоннага кхоачаш товарни мидий гектара тIера) Очаковски заводи.

ХIана укх сахьате 500 совгIа цIи йола кулинарни изделеши 800 гаргга цIи йола консерваши ю форда продуктаех.

Лидия ШАЛУНОВА.
(АПН).

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

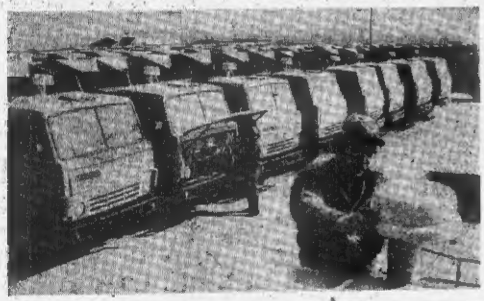

Эргадоалаш а пайдениIа хулаш а доагIа автомобилаш хьаяра дьенне ПНР-ен СССР-ен цхьана хьегаш дола нъе. Польски предприятеша лоаттаю советски автозаводашта электротехника, амортизатораш, тормозной оборудовани. СССР-а экспортагIа Польше укхйт шоай дика хилар довзийта йола кир кхузьа машинаш.

СУРТА ТIА: Женувски транспортни центре дIакхаьча КамАЗаш. Укхазара республика масса а мIIшге дIахьожаергья уж.

ЦАФ-ТАСС сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — IуIранара гимнастика.
9.05 — «Карабанра лерагIа» яха телевизионни художественни фильм.
10.20 — «Киношкъбара клуба. Передача дIакху Ю. А. Сенкевича. Ишттехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Советски Союзаи Германе Федеративни Республикаючен юкъарча договора «улгам кхадь 10 шу дизарга. ФРГ сердадаша гIолла». Кинопрограмма.
15.25 — «Эвендонтг». Телевизионни журнал.
16.10 — «Телестадион».
16.40 — Малан а зоя хатсарен а лу Коми АССР ансамбль. Фильм-концерт.
17.10 — «Катерцай царгаш».
17.30 — «Юрт гIулавайн а дехарен а».
18.35 — «Олимпиада-80». «Денна тIехьа дия, 30 июля хинна кинодневник.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Афгански репортаж. 1980 шу» яхача телевизионни документальни фильма премьера. ДIайолаьчо къамель лу политически обозревателя Ф. М. Сейфуль-Мулюков.
20.00 — «Хьажа» яхача а «БIовргIа тIа гIолла лелар малант» яхача а телевизионни короткометражни художественни фильмай премьера.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — Украински ССР искусствa мастерий концерт. Ишттехьача — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.05 — «Iилман - техническ революце бIаь шера цIерачи болар» яха Iиламан - популярни фильм.
17.35 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
17.50 — «Халкъа депутатий Советашка» (нохчий меттала).
18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIалла».
18.35 «Ася» яха художественни фильм.
20.15 — СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестра концерт. Дирижер — СССР халкъа артист, Ленина а Паччахьалкхен а совгIатий лауреат Светланов.
21.40 — «Бакъдар лохаш» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм, 3-гIа сери.

13 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — IуIранара гимнастика.
9.05 — Оцкхарий хьекъехьа берашта. Ленинградера передача.
9.35 — Берашта дола фильм. «Самуъдане вао сменa» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 1-гIа фильм.
10.30 — ДIалокх РСФСР нахчахьалкхен духовой оркестро. Ишттехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Лаьттан тIехь сий», «Дай шовкъа». «Социалистически концентрационни лагерь», «Шойна тIехьайбога бокъа хилар» яха кинопрограмма.
15.30 — Берашта дола фильм. «Дина «Iавна» яха телевизионни художественни фильм (Болгари).
16.35 — «Эрсой хьекъалe».
17.25 — «Ханька хьастам» яха фильм-концерт.
17.55 — «Миран шо, хурманчаш!».
18.05 — «Олимпиада-80. Денна тIехьа дия», 31 июля хинна кинодневник.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Динамо» (Минск). Киевера трансляци.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «БIаргагушдар — тема хиладар». Киноприложени.
22.05 — «Тахан дунен тIа».
22.20 — Театре «Эстония» яха опера. Таллинера передача.

II ПРОГРАММА

17.30 — «Дог» яха документальни фильм.
18.20 — «Нохч-ГIалгIайчу гIалла».
18.40 — «Дешархо» (гIалгIай меттала).
19.10 — «Шоана дай-нанай!».
19.35 — Мультфильм.
19.45 — Халкъа тIехьожама экран.
20.05 — «ДIахьача замах муралкаца дина вича гIулакхашна хьоаса доттабеча куцкъхочун кхоачашде деза гIулакх (гIалгIай меттала).
20.15 — Литературни дешараш. Короленко. «Хий лоаз».
20.55 — РСФСР халкъа артиста Ойстраха концерт (чIондаот).
21.40 — «Бакъдар лохаш» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гIа сери.

РАДИО

12 АВГУСТ

6.40 — «Юртара IуIре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Хазтара аьзарий концерт (гIалгIай меттала).
8.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
9.15 — «Тхьга тIаду» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона заманна» (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачай программех кортаман бола хоами (эрсий меттала).
10.01 — «Вай мехкахошка» лкатоадараша Владимир Ильич Ленин» (эрсий меттала).
16.15 — «Массанахьа а дика хилба» зарисовка (нохчий меттала).
16.30 — Юрта боахаме хьалхадаттарашта дола концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

13 АВГУСТ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Берий хьаьвехьа бокхийбараштa. «Бераш а никъ а» (эрсий меттала).
8.40 — «60 лет Октября» яхача совхоза баьццарарш лелаеча звенои звеновайна Ахмедова дола музыкальни радиоочерка (нохчий меттала).
9.15 — «Коммунисташ хьалха датт...» (нохчий меттала).
9.30 — «Микрофонаца Грозне гIолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.00 — Передачай программех кортаман бола хоами (эрсий меттала).
16.01 — «Яхь хьинар хоаш дIахьара тIехьа» (гIалгIай меттала).
16.20 — Советски хьисапера нахар (эрсий меттала).
16.40 — Хоамаш.
16.45 — «Хий диллар, пIаккхаза а хий диллар». Зарисовка (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

ГРОЗНЕ БОЛХ БЕ ДОЛАДЕННАД БЫТА ЦIА

Нохч - ГIалгIай АССР наха бахача эша гIулакхаш дара министерства чуйоагIача бахача наха гIуланх деча грозненски городской комбинате болх бе доладеннад быта ЦIа. Цун я бахача наха эша гIулакхаш даре ер отделаш:

1. ХIамаш тегара цехаш (цига ю кхалнаьха кочмаш, маIача наьха а кхалнаьха а пальтош, тIехнаьха духхаду кхы барокъаш);
2. Парикмахерски (цу чу я кхалнаьха зал а маникюр ю зал а);
3. Телевизораштеи радиоприемникаштеи ремонту ю мастерски;
4. Сахьаташ тоаду цех;
5. Химически цIендара, басар даре бахача нахагара барахъаш хьаийду пункт;
6. Бахача наха эша хIамаш лелие дIатела (прокатни) пункт.

ПАЙДА ЭЦА ШОАШТА БЫТА ЦIЕНО ДЕЧА ГIУЛАКХЕХ!

Цу цIен адрес: г. Грозный, Ленина улица, 29, телефон: 3-65-82.

ЕРРИГСОЮЗНИ ФИНАЛЬНИ ЯХЬАШ — ГРОЗНЕ

1980 шера 15 августа 17 сахьат даьлча Грознерча Серго Орджоникидзе цIерагIча стадноне торжественно хьаелларгья ВЛКСМ ЦК «ТIоарска бурган» яхача клуба приз яккхара йола футбольни командашта юкъера Ерригсоюзни финальни яхьаш.

Яхьаш дIайолаенначул тIехьагIа матчаш хургья Нохч-ГIалгIай АССР-ен Белоруссен командашта юкъе.

ШИЙ ВАХАР ТЕАТРАЛЬНИ ИСКУССТВАНА ХЕТАДЕ ЛОВЧАР ТЕРКАМГА!

Советски Союза Турпала Х. Нурадилова цIерагIча Нохч - ГIалгIай Паччахьалкхен драматически театро дIахойт театра гIалгIай труппе мехка театральни ВУЗашка бахийта кхы тIа кагирхой дIалийбеш хилар.

ДIанйбу гIалгIай къамагIа бола юкъера дешар дийша бараш кагий нахи мехкарийи.

ГIулакха духтIаваьла ловчо хатта укх адресагIа: г. Грозный, Революце проспект, 1/75, Х. Нурадилова цIерагIа Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен драмтеатр. Телефонаш: 2-17-86, 2-55-73, 2-15-79.

Театра дирекци.

Хоаттам

Тахан республике гIоллеи Грозненен морхаш а йолаш йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гIолла 28—33, Грозне 31—33 градус йовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, бе-беча оагIонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш фегара температура бийсанна 15—20, деношна 25—30 градус йовхал а йолаш ха латта мег.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Планаши карагIдаьннараши

ДукхагIа хулаш латт автомобильни наькъаш

Автострадаш малагIча хьала тIе да, уж дIахо дегIа иншта ухаргда дувц РСФСР автомобильни наькъий министра заместителa НАДЕЖКО Артура ше АПН корреспондентаца КУБАЕВ Михаиловa къамаьл деш.

— ТIеххьарча шерашка промышленность интенсивно дегIаахарна а керда районаш кераераярца а дувзаденна лакхбеннаб автомобильни наькъий лоархIам. Амма автомобильни транспорта ший ниваленх бокъонца пайда эца йиш хургья дукхьал дукха говнаш дола хIанзарча ханерча автострадай сеть хуле.

Ала деза, наькъий сеть хьаяра гIулакх вай мехка хьалхарча пятилетнай шерашка дIадоладаь хилар. Сийлахь-боккха Даймехка тIом болалуча хана 40 эзар километр совгIа наькъаш дар РСФСР-е. ТIом лаьттача шерашка дукха наькъаш дохадир. Уж юхаметтаоттадара ха йийзар.

Принципиально кхы да тахана сурт. ИттлагIча пятилетке духхьал РСФСР автомобильни наькъий Министерства организацешa шер-шера болх бе доладелийт 10 эзар километр гаргга тIехе чIоагIа йола керда наькъаш. 1979 шу чакхдоалаш республике долаш дар 311 эзар километр тIехе чIоагIа йола массане а пайда эца йиш йола автомобильни наькъаш.

Цхьабакъда, транспортаца дIа-юха кхахьа деза халкъа боахама мовхьаш наькъий сеть дегIаахарал чехкагIа совдул. Территориально-промышленни комплексаш хьалъярца а мехка географически карта тIа керда городаш хьахинарца а дувзаденна алсамдаьннад мовхьий тоатол. цудухьа транспортни магистралешкара гIулакхаш гIертано хул. Масала, хIанзе а долаш да болама интенсивность дийнахьен буси ткъаь итт эзар автомобильна тIехйоала трассаш.

Духхьал гаргарча хана транспортни автомобильни наькъаш дегIадоаладара хетабеъ ба тIанйна сопаж. Цун башхало латт, нагахьа гаьна хьалха наькъаш дахкара дешаш министерства шийн лоIамагIа ше кьестадеш хиннадале, хIана цу гIулакха юкъе «йоккха промышленность» оалаш йолчо. вемга аьлча СССР гIишлои материалий промышленноста Министерство гIишлошъяра, наькъий, коммунальни машинашъяра Министерство, химически промышленноста Министерство, кхьарaш санна йолча тайп-тайпарча министерствашен ведомствашен дакъа лоацаш хилара. ЛоацагIа аьлча, лоархIамегIара халкъбоадама декхар хIана комплексно кьестадерга. КПСС ЦК ноябрьски (1979 шера) Пленуме вовкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Iилма-технически уйлай дикагIа дола толамаш чу а лоацаш йола йIаьххача хаина лаьрхIа транспорт дегIаахара комплексни программа оттае еза».

ЦхьайтталагIча пятилетке лерхIаш да мехка 80 эзар километр никъ керда бина а массехк магистрала реконструкци е а. Ала йиша боккъо йолаш да, шин-кхаь пятилеткагIа Южно-Сахалинскагара, Камчаткерча Петропавловскатара, Магаданагара дIанккхата СибарегIени Гьнарча Малхбоалени еррига городаш хIанзарча автомобильни наькъаьца республика европейски даькъаца йийза хургьл яьина.

ТIехе чIоагIа йолча наькъаша Iалашдергда автономни республикай, краяй, областий центраштa юкъе, хIаьта иштта Москваца тешшаме бувзам хулга, хIаьта цо ший аргIанна гIо дергда республика территоре тIа промышленности юрта боахами детIакхуьла.

Дехкаш латтача магистралий хургда никъ бекъа оаса, тайп-тайпарча боарамашка тIехдувла моттигаш, кердагIа йола регулировани система а йолаш дола 6—8 оаса бола машинаш лела дакъа. Шийн технически боарамга диллача уж хIамма а эшаагIа хургдац дикагIа долча доалол дехьарча образецел.

ХIанз укх сахьате реконструкци еш латт мехка европейски даькъа тIерча лоархIамегIарча кхаь автомагистрала. Уж кхокхе а доазонна тIабодаш ба. Хьалхарабар Москвера Киевеи Кишиневеи гIолла чакх а баьина Румыне бода; шоллагIбар эггара чIоагIагIа боавзашбар. Москвера Минске гIолла чакх а баьина Польшагахьа, кхоалагIбар — Москвера Ленинграде гIолла Финляндегахьа.

Цу магистралел совгIа реконструкци е лаьрхIад СибарегIарча дунен халкъашта юкъерча кхьма кхаь наькъа. Царца да Иркутскера, Братскера, Улан-Удэра автострадаш. Уж кхокха а вошал долча Монголе бода.

Автомобильни наькъаш боккхача лоархIаме да шина а оагIонен пайдана дола вошал долча социалистически мехкашцара экономически бувзамаш шердара гIулакха ХIара сахьата ззараш тоянаш дола мовхьаш тIехдоал цу наькъашка гIолла дIа а юха а. Дунен халкъашта юкъера автомагистралаш дегIадоаладара вай специалисташа беркате цхьана къахьег вошал долча социалистически паччахьалкхений коллегашца. Къоастадаь аьлча, тIеххьарча шерашка дикка шерденнад бувзамаш ГДР, ВНР, НРБ. Iилма-технически конференцешца, симпозиумашца, боккхой совещанешка дувц наькъашкарча технически лоаттамах, цар таханарча хьалех, кхоана хургдолчунах дола дешаш. Тха контактаех дьина керттера дика дар — хIара мехко Iоаль маьхера опыт вIашa дIа-хьа елар.

Автомобильни наькъаш хIанзарча хано дIадехарашка хьежжа хила а дуккхача хана даха а деза. Из хьалхадоах вайна КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а соцамо.

(АПН).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхчи секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00288. «Грозненский рабочий» издательстви типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3821.